

BUDAPESTI GAZDASÁGI FŐISKOLA,

Kereskedelmi, Vendéglátóipari

és Idegenforgalmi Kar

A romkocsmák múltja, jelene, jövője

Konzulens:

Rudolfné Dr. Katona Mária

főiskolai docens

Készítette:

Papp Boróka Anna

turizmus-vendéglátás

nappali tagozat

2015

IGAZOLÁS

Szakedolgozati konzultációkról

A szakdolgozat címe: A rakoncsmák múltja, jelene, jövője

(A leadott szakdolgozat címének pontosan meg kell egyeznie az itt megadottal.)

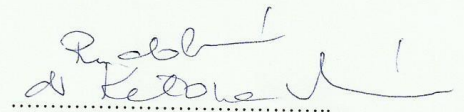
Dátum	Téma	Aláírás
2015.04.28.	A szakdolgozat címének pontosítása	
2015.06.16.	Szakedolgozat vázlat	
2015.10.06.	Kérdőív megbeszélése	
2015.11.19.	Telefonos egyeztetés a bemutatott szakdolgozatról	

(Minimum 3 alkalommal kell a konzulenssel egyeztetni. A dátum mellett szerepelnie kell, hogy miről volt szó az adott időpontban.)

Nyilatkozat

Igazolom, hogy Papp Boróka Anna hallgató alap képzés turizmus-vezetőkés szak vezetőkés szakképzési specializáció; 4. évfolyam; nappali tagozat) a konzultációkon 4. alkalommal megjelent. Valamint igazolom, hogy a szakdolgozat általam látott legutolsó – értelemszerűen nem a végső, a hallgató által leadni kívánt – változata a még javasolt kisebb változtatásokat figyelembe nem véve, kielégíti egy szakdolgozattal szemben támasztott formai és tartalmi követelményeket.

Budapest, 2015.12.01.

Belső konzulens aláírása

Hallgatói nyilatkozat a szakdolgozat leadásához

Alulírott... Papp Boróka Anna
a **Budapesti Gazdasági Főiskola Kereskedelmi, Vendéglátóipari és
Idegenforgalmi Kar**

..... turnusvezetés
..... szakos vendéglátás-szálloda szakirányos
napnali tagozatos hallgatója nyilatkozom, hogy a
A roukósmak múltja, jelene, jövője

..... cím
mel bírálatra és védésre beadott szakdolgozat saját munkám eredménye, amelynek
elkészítése során a felhasznált irodalmat a szerzői jogi szabályoknak megfelelően
kezelttem (a szükséges lábjegyzet / végjegyzet hivatkozásokat, valamint az ábrák
hivatkozását megfelelően helyeztem el).

Budapest, 20... 15 11 hónap ... 29 nap

Papp Boróka
hallgató aláírása

Tartalomjegyzék

1. Előszó.....	2
1.1. Témaválasztás indoklása.....	2
1.2. Hipotézis	4
1.3. Köszönetnyilvánítás.....	4
2. Szakirodalmi áttekintés	6
2.1. A romkocsmák helye a vendéglátásban.....	6
2.2. Budapest turisztikája.....	10
3. Kutatási módszerek és eredmények.....	16
3.1. Szekunder kutatás	16
3.1.1. Romkocsmák központja, a VII. kerület és annak múltja	17
3.1.2. Múlt – kezdetek, a Szimpla Kert története	19
3.1.3. Jelen – romkocsmák helyzete ma, újhullámos romkocsmák megjelenése.....	24
3.2. Fókuszcsoportos interjú – primer kutatás	43
3.3. Kérdőíves megkérdezés – primer kutatás	46
4. Konklúziók, javaslatok	57
5. Összefoglalás	60
6. Mellékletek	61

1. Előszó

1.1. Témaválasztás indoklása

A főiskola befejezéséhez közeledve egyre jobban nehezedett rám a gondolat: milyen témából írjak szakdolgozatot. Olyan témát nem akartam választani, ami nem érdekel, nem foglalkoztat, mert tudtam, úgy kíneserves lesz ennek a dolgozatnak a megírása. Így elkezdtem gondolkodni, miről is írhatnék, ami szakmába vág, hisz annyi mindenről tanultunk, és annyi minden kapcsolódik ehhez a szép szakmához.

Ez idő tájt kezdtem el keresgélni olyan vendéglátóhelyet, ahol megünnepelhetném barátaimmal a születésnapomat. Tudtam, milyen helyet keresek. Legyen jó helyen, ami ez esetben azt jelentette, hogy legyen több lehetőség tovább menni szórakozni. Legyen hangulatos, népszerű (ne legyen kihalt), és áraiban se legyen elszállva. Mivel tavasz végén van a születésnapom, így – reménykedve a jó időben – a kerthelyiségeket helyeztem előtérbe. Nagy elvárásaim voltak, de tudtam, a megfelelő helyet a VII. kerületben, annak is a „bulinegyednek”¹ nevezett részén fogom megtalálni.

Elkezdtem tehát bejárni ezt a területet. Feltűnt, hogy nagyon sok új vendéglátóhely itt nyílik. Érdekelt, hogy minek köszönheti ez a városrész ezt a fajta

¹ „bulinegyednek” Erzsébetváros egy részét nevezzük, de erről bővebben a dolgozat későbbi részében foglalkozom

népszerűséget. Illetve az itt található vendéglátóhelyek kínálata, dizájnja, hangulata is elkezdett érdekelni.

Kézenfekvő volt tehát, hogy ehhez a témához kapcsolódóan szeretnék kutatni a szakdolgozatomhoz. Mivel itt jelentek meg az első romkocsmák, és máig itt található meg a legtöbb, így esett a választásom erre a címre.

Véleményem szerint ez a téma még friss, bár már 11 éve vannak jelen, és határozzák meg a romkocsmák nem csak Budapest vendéglátóhelyeit, de turizmusát is.

A téma újszerűsége miatt nincs még birtokunkban könyv formátumú szakirodalom, így csak az online megjelent cikkekre, publikációkra és a saját kutatásomra tudtam támaszkodni, de véleményem szerint ez nem vesz el semmit a dolgozat értékéből.

Dolgozatomban szeretném felkutatni a romkocsmák múltját, kialakulásuk körülményeit, népszerűségük okát. (Hogyan és mikor váltak ennyire népszerűvé?) Szeretnék előremutatni, hogy az eddig ismert adatok és körülmények alapján mennyi ideig van még létjogosultságuk, illetve vajon kiszorítják-e a romkocsmákba járó külföldiek a szórakozni vágyó magyar fiatalokat a „bulinegyedből”?

1.2. Hipotézis

Hipotézisem, hogy mára már csak a külföldiek tartják fent a romkocsmá kultuszt. Véleményem szerint a magyar közönség kiszorulóban van a romkocsmákból, és más, olcsóbb helyeket keresnek alternatívaként a hétvégi szórakozáshoz, akár a „bulinegyeden” kívül. Illetve a régi, „hagyományos” romkocsmákat felváltják az egyre inkább elterjedő „újhullámos romkocsmák”.

1.3. Köszönetnyilvánítás

Itt szeretném megragadni az alkalmat és köszönetet mondanék elsősorban **Rudolfné Dr. Katona Mária tanárnőnek**, aki konzulensként tanácsaival segítette a dolgozat létrejöttét.

Szeretném megköszönni a családomnak, hogy hittek bennem, hogy a szakmai gyakorlat mellett is meg tudom írni a szakdolgozatomat. Külön köszönöm **Édesanyámnak**, hogy segített az anyaggyűjtésben, és ezen kívül csokival is ellátott a nehezebb időkben. Köszönöm **Apukámnak** a biztató szavakat, és az eszközt, aminek segítségével létrejöhett a dolgozat. A **testvéreimnek** is szeretném megköszönni, hogy hagytak megírni a dolgozatot.

A barátnőimnek is szeretném megköszönni a sok segítséget. **Somogyi Lilinek**, akivel „sorstársként” éltük végig a vendéglátás-szálloda szakirány szépségeit és nehézségeit. **Kurucz Lilinek (Phoebenek)**, aki mindig

ott áll mellettem, bármi történjék. És **Vajda Lillának**, aki Berlinből segítette tanácsaival és biztatásával a munkámat.

Szeretném megköszönni a **Novotel Budapest Centrum sales csapatának** is a támogatást és a sok segítséget. Akár fókuszcsoportos interjúról, kérdőívkitöltésről, vagy munkaidőben történő konzultációra való elengedésről volt szó. Legjobb gyakorlati hely (mindenféle elfogultság nélkül)!

Köszönöm azoknak, akik a kérdőívem kitöltésével segítettek a munkámat. És végül, de nem utolsó sorban köszönöm mindenkinek aki része volt ennek a 3 évnek, akiknek köszönhetően ez lehetett életem eddigi legjobb időszak. Hálás vagyok a sok emberért, akiket itt ismertem meg, és azokért, akiket nem közvetlenül itt, de a főiskola által.

2. Szakirodalmi áttekintés

Szakirodalmi áttekintésemet két részre bontanám. Először a romkocsmák vendéglátásban levő helyét kell tisztázni, majd megnézném Magyarország, illetve Budapest turizmusának statisztikáit. Véleményem szerint nagy szerepe van a romkocsmáknak abban, hogy Budapestre egyre több külföldi látogat.

2.1. A romkocsmák helye a vendéglátásban

Magyarországon a nemzetgazdasági ágakat a Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszere (TEÁOR) osztja szektorokra. A szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás az I szektorhoz tartozik.

A vendéglátás tevékenysége az azonnali fogyasztásra alkalmas ételek és italok szolgáltatása a vendégek számára.

A vendéglátóhelyeket üzletkörök, azon belül üzletprofilok alapján tudjuk csoportosítani. Egy üzletkörbe az azonos tevékenységű üzletek tartoznak. Az üzletprofil az üzletkörön belüli csoportosítás. Az alaptevékenység ugyanaz, de a választékban, technológiákban és az értékesítés módjában különbség van. Az üzletprofilokat üzlettípusokra bonthatjuk tovább.

Az alábbi üzletköröket különböztetjük meg: melegkonyhás vendéglátóhely, cukrászda, italüzlet,

egyéb nem melegkonyhás vendéglátóhely, zenés szórakozóhely, munkahelyi vendéglátóüzlet.

Az italüzlet üzletkörön belül megkülönböztetünk teázót, drinkbárt, sörbárt, borozót, italboltot és kocsmát. Az első romkocsmákat ebbe az üzletkörbe, azon belül a kocsmá üzletprofilba sorolnám, azonban a később nyílt romkocsmák, vagy romkocsmáknak nevezett szórakozóhelyeket inkább a zenés szórakozóhely üzletkörbe helyezném. Ezen belül mulató, varieté, bár és diszkó profilokat különböztetünk meg. Néhány romkocsmát ide sorolnék, főleg a bár és a – manapság inkább szórakozóhelynek nevezett – diszkó, üzletprofilba.

Tehát a romkocsmákat kétfelé választanám, de ezzel bővebben később szeretnék foglalkozni.

Magyarországon a vendéglátóhelyek száma hullámzó. 2001-2008-ig folyamatos növekedés volt tapasztalható, ezután azonban csökkenés indult. A vendéglátóhelyeken belül az italüzlet és zenés szórakozóhely üzletköröknél ez nem mondható el. Itt 2001-2005 között növekedés figyelhető meg, majd ezután hullámvész tapasztalható. Egyik évben kevesebb az italüzlet és a zenés szórakozóhely, másik évben több. Viszont 2010-ben nagyon megugrott ez a szám. (2009-es adat nincs.)

1.táblázat: A vendéglátóhelyek számának alakulás

4.5.19. A vendéglátóhelyek számának alakulása típus szerint (2001–)

Év	Étterem, büfé	Cukrászda	Italüzlet és zenés szórakozóhely	Kereskedelmi vendéglátóhely összesen	Munkahelyi, rendezvényi és közétkeztetést végző vendéglátóhely	Vendéglátóhelyek összesen
Az egységek száma a tárgyidőszak végén						
2001	33 666	1 764	12 521	47 951	4 076	52 027
2002	34 473	1 805	12 923	49 201	4 571	53 772
2003	34 891	1 842	13 344	50 077	5 071	55 148
2004	34 830	1 850	13 648	50 328	5 358	55 686
2005	34 801	1 847	13 828	50 476	5 819	56 295
2006	34 777	1 824	13 754	50 355	6 140	56 495
2007	34 596	1 745	14 078	50 419	6 752	57 171
2008	33 905	1 705	14 003	49 613	6 999	56 612
2009						
2010	24 709	3 312	21 511	49 532	5 533	55 065
2011	25 245	3 283	21 529	50 057	5 673	55 730
2012	25 929	3 362	21 033	50 324	5 629	55 953
2013	25 711	3 431	20 253	49 395	5 521	54 916
2014	25 344	3 508	19 065	47 917	5 469	53 386

Forrás:

http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_oga007.html

(megtekintve: 2015 október 23)

2014-ben összesen 53.386 vendéglátóhely volt Magyarországon, ebből 19.065 italüzlet és zenés szórakozóhely, ami 35,7%-ot jelent.

2.táblázat: A vendéglátóhelyek eladási forgalma

4.5.20. A vendéglátóhelyek eladási forgalma (2001–)

Év	A vendéglátóhelyek eladási forgalma		
	kereskedelmi ^a	munkahelyi	összesen
		Millió Ft	
2001	369 999	37 214	407 213
2002	421 513	44 934	466 447
2003	443 077	53 411	496 488
2004	496 785	67 826	564 611
2005	567 047	67 206	634 253
2006	565 089	75 294	640 383
2007	586 580	81 271	667 851
2008	598 032	86 580	684 612
2009	585 781	94 523	680 304
2010	595 366	108 762	704 128
2011	597 200	97 486	694 686
2012	629 167	100 841	730 008
2013	655 238	98 561	753 799
2014	695 047	113 675	808 722
	Volumenindex, az előző év azonos időszaka = 100,0		
2001	105,5	92,3	104,2
2002	103,7	109,3	104,1
2003	96,0	109,5	97,3
2004	101,2	115,5	102,7
2005	107,5	92,1	105,7
2006	95,0	105,5	96,1
2007	96,0	98,7	96,3
2008	94,5	97,9	94,9
2009	91,3	102,4	92,7
2010	96,9	110,1	98,7
2011	97,5	86,4	95,8
2012	100,3	97,1	99,8
2013	100,8	94,3	99,9
2014	103,5	112,9	104,7

Forrás:

http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_oga008.html

(megtekintve: 2015 október 24)

A kereskedelmi vendéglátóhelyek eladási forgalmában is megfigyelhető a folyamatos növekedés. 2004-ben 496.785 millió Forint volt a kereskedelmi vendéglátóhelyek forgalma, míg 2014-ben 695.047 millió Forint. A köztes időszakban szintén megfigyelhető egy kisebb hullámvész, de inkább növekedés volt jellemző.

A kereskedelmi vendéglátóhelyeknek az évnek július-augusztus hónapjaiban a legnagyobb a forgalma, így a következő táblázatban ezt az időszakot szeretném összehasonlítani az utóbbi öt évben.

3.táblázat: Vendéglátóhelyek eladási forgalma (július-augusztus)

(millió Ft)	július	augusztus
2011	60293	64065
2012	64409	67463
2013	66838	69287
2014	67820	73775
2015	84890	89794

Forrás:

http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_oga008.html

(megtekintve: 2015 október 31)

Főszezonban, amikor megtelik az ország turistákkal, egyértelmű növekedés figyelhető meg.

2.2. Budapest turisztikája

Magyarország 9 turisztikai régióból áll. Ezek a Nyugat-Dunántúl-, Közép-Dunántúl-, Balaton-, Dél-Dunántúl-, Észak-Alföld-, Dél-Alföld-, Tisza-tó-, Észak-Magyarország-, és Budapest-Közép-Dunavidék turisztikai régiók.

Magyarország legkeresettebb turisztikai régiója a Budapest-Közép-Dunavidék, azon belül is Budapest.

4. táblázat: Budapest-Közép-Dunavidék turisztikai régió
külföldiek általi látogatottsága

	Budapest-Közép-Dunaviék együtt		Budapest	
	I. negyedév	II. negyedév	I. negyedév	II. negyedév
2010	43,9%	45,4%	41,7%	42,5%
2011	42,2%	44,4%	40,8%	43,2%
2012	37,5%	41,5%	35,6%	38,8%
2013	39,1%	45,5%	37,7%	43,6%
2014	35,2%	40,0%	33,3%	38,2%
2015	36,3%	40,4%	34,2%	38,3%

Forrás:

http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_ogt007.html

(megtekintve: 2015 október 31)

A fenti táblázatból látszik, hogy a Magyarországra érkező külföldiek majdnem fele évről évre a Közép-Dunavidéket, azon belül pedig Budapestet választja. Ez nem véletlen, hiszen fővárosunk az egyik legszebb a világon, és ez már a külföldiek körében is elterjedt.

Budapesten két – az UNESCO által választott – világörökségi helyszín található. Ezek a Duna-part látképe és a Budai várnegyed (1987 óta), illetve az Andrássy út és történelmi környezete, ami 2002-ben került fel a listára.

Budapesten megannyi látnivaló található. Ezek – a teljesség igénye nélkül – a következők. A budai oldalon található a Gellért-hegy a Citadellával, a Várkert Bazár, a Budai Vár a Mátyás templommal, illetve a Halászbástyával, az Alagút, Óbudán az Aquincum. A Budai hegyek (Például: János hegy az Erzsébet kilátóval) és a barlangrendszer, a Normafa, és a Tabán. A pesti oldalon található a Nemzeti Színház, a Művészetek Palotája, a Vásárcsarnok, a Duna-korzó, a

Vígadó, a Duna-parti szállodasor a Gresham-palotával, a Parlament, a Deák tér az óriáskerékkal (Sziget Eye), illetve a Váci utca a kikapcsolódni vágyóknak. Az Andrásy úton az Opera, a „pesti Broadway” színházai, a Terror Háza Múzeum, a Hősök tere, az Állatkert, és a Városliget a Vajdahunyad várával és a tóval. A dunai hidak (például a Szabadság-híd, Lánchíd, Margit-híd), illetve a Margit sziget.

Budapest nem csak látnivalóival, de színes programjaival is büszkélkedhet. Nagyon sok fesztiválnak ad otthont, amiből minden hétre jut legalább egy. Ilyen például a Tavaszi Fesztivál, a Budavári Borfesztivál, a Libamáj Fesztivál. Budapest zenei fesztiválokkal is büszkélkedhet, mint például a mára már világhírű Nyári Zsidó Zenei Fesztivál, a Budapest Essentials, illetve a Sziget Fesztivál, ami 2014-ben ismét elnyerte – 2012 után – az Európa legjobb fesztiválja címet, illetve a világ 10 legjobb fesztiválja között tartják számon.

A látnivalók, és a programok mind hozzátesznek ahhoz, hogy Budapest kedvelt utazási célpontja legyen. Budapest egyre népszerűbb, amiben véleményem szerint a pesti éjszakai élet, illetve a romkocsmák híre is nagy szerepet játszik.

Egyre több helyen jelenik meg Budapest a külföldi sajtóban. A teljesség igénye nélkül:

- BBC, 2011: Budapest romkocsmáiról ír, azon belül is a Szimpla Kertről, a Fogasházról, illetve a Kőleves Kertről
- Huffington Post, 2012: 14 mód, hogy helyiként fedezzük fel Budapestet,

megemlíti az Instantot, illetve a Szimpla Kert vasárnapi őstermelői piacát

- LonelyPlanet, 2012: a VII. kerületi romkocsmákról ír, szintén a Szimpla Kertet, a Fogasházat, illetve a Kőleves Kertet említi
- CNN Travel, 2013: szintén a romkocsmákról ír
- The Washington Post vasárnapi utazási melléklete, 2013: a magyar romkocsmákat ajánlja
- Lonely Planet, 2013: 10 legjobb európai utazási célpont, 2. helyen Budapest
- The Guardian, 2015: felsorolja Budapest 10 legjobb kézműves sörözőjét
- Huffington Post, 2015: 7 legjobb ingyenes dolog: 7. felfedezni Budapest romkocsmáit
- travelettes.net, 2015: 10 dolog, ami miatt mindenki beleszeret Budapestbe
- CN Traveler, 2015: a világ második legjobb városa Budapest (közönségszavazás alapján), csak Firenze tudta megelőzni
- CNN, 2015: Budapest legjobb helyeit sorolja fel több kategóriában (hotelek, éttermek, szórakozó helyek, stb.)
- Global Trend Report 2015-ös tanulmányban Budapest VII. kerülete a harmadik legjobb hipszter desztináció lett.

Egyre több külföldi turista keresi fel fővárosunkat, amit statisztikai adatok is bizonyítanak. 2004-hez képest – ekkor jelent meg az első romkocsma Budapesten – a

következő évben 9,8%-kal több külföldi kereste fel hazánkat, melynek nagy része Budapesten tartózkodott. Ez a szám évről évre nőtt. Csak 2009-ben volt egy kis visszaesés.

5.táblázat: Az idegenforgalom alakulása

4.4. Idegenforgalom (1960–)

Év	Szállodák főbb adatai			
	egység	férőhely	vendég	vendégéjszaka
	darab		ezzer	
1986	241	4/ 31/	2 928	7 005
1987	254	49 170	3 196	7 976
1988	282	51 533	2 921	7 469
1989	322	54 170	3 213	8 165
1990	327	56 655	3 204	7 749
1991	334	59 339	2 792	7 101
1992	415	66 387	2 813	7 408
1993	445	75 425	3 011	8 282
1994	542	85 605	3 333	9 268
1995	567	87 076	3 286	9 187
1996	598	89 190	3 389	9 834
1997	625	94 121	3 429	10 108
1998	651	96 805	3 566	10 491
1999	704	102 538	3 645	10 798
2000	718	100 604	3 948	11 480
2001	736	104 232	3 988	11 626
2002	806	107 899	4 060	11 681
2003	822	109 726	4 092	11 699
2004	824	112 769	4 571	12 638
2005	836	115 895	5 018	13 599
2006	837	116 223	5 134	13 701
2007	854	114 227	5 417	14 129
2008	875	115 669	5 623	14 174
2009	884	118 420	5 179	13 103
2010	900	123 518	5 596	14 098
2011	993	135 970	6 183	15 372
2012	997	138 729	6 584	16 624
2013	1 031	142 193	7 003	17 568
2014	1 042	143 032	7 514	18 457

Forrás:

http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_hosszu/h_oga001.htm

1

(megtekintve: 2015 október 24)

A vendégéjszakák száma is hasonlóan szépen növekszik évről évre. 2004-es év után 2005-re 7,6%-kal nőtt a vendégéjszakák száma. Szintén csak 2009-ben volt tapasztalható egy kis visszaesés.

2015 január-szeptemberében 2.913.414 vendég járt Budapesten, akik 6.768.463 vendégéjszakát töltöttek el. Ez 10%-os növekedést jelent az előző év azonos

időszakához képest. Kerületenként nézve a legtöbb turista az V. kerületet választotta, ahol 1.580.337 vendégéjszakát töltöttek el. Második helyen a VII. kerület áll, melynek kereskedelmi szálláshelyei 988.958 vendégéjszakát realizált a nevezett időszakban. Őket követi a VI. (644.818 vendégéjszaka), a VIII. (622.247 vendégéjszaka), és az I. kerület (442.752 vendégéjszaka).

A Magyarországra érkező turisták egyre többet költenek szórakozásra. Ezt a következő táblázat is mutatja.

6. táblázat: Magyarországra látogató külföldiek költései szórakozásra

	Összes költés (millió Ft)		Ebből szórakozásra (millió Ft)	
	I. negyedév	II. negyedév	I. negyedév	II. negyedév
2009	233035	311357	4325	6395
2010	217075	310784	5426	8545
2011	207856	314658	5852	9213
2012	228984	305918	7184	10146
2013	225805	341652	7337	11730
2014	258956	371982	9967	14089
2015	288416	395016	10799	14269

Forrás:

http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_ogt005a.html

(megtekintve: 2015 október 31)

3.Kutatási módszerek és eredmények

Dolgozatomban kétfajta kutatási módszert alkalmazok: primer és szekunder kutatást. Szekunder kutatásomban a romkocsmák múltját, jelenét ismertetem. Primer kutatásomban egy kérdőívet készítettem, azt töltöttem ki. Később ennek eredményét értékelem ki, illetve készítettem egy fókuszcsoportos interjút. Arra próbáltunk rájönni, hogy mi is az a romkocsmá. Ez alapján szeretném definiálni a romkocsmát, mint jelenséget. Illetve személyesen kerestem fel és próbáltam ki néhány, egymástól különböző romkocsmát, ezeket fogom a későbbiekben kiértékelni.

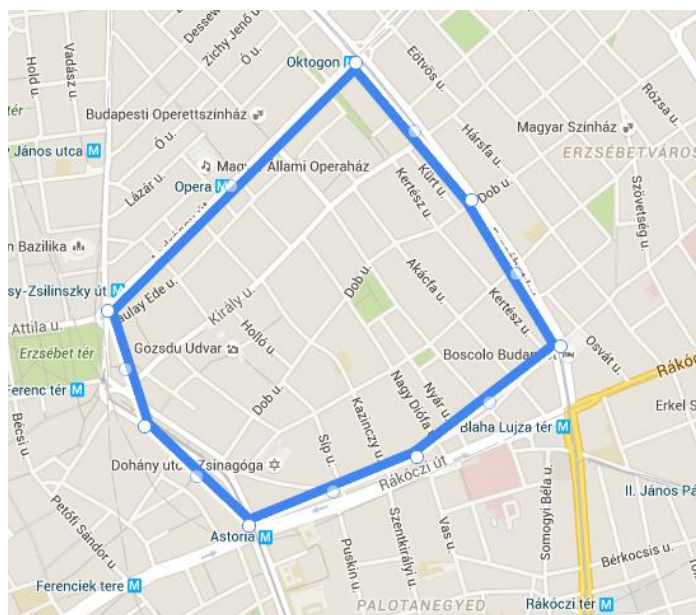
3.1. Szekunder kutatás

Szekunder kutatásomban azt vizsgáltam, hogy mikor és hogyan alakultak ki, illetve váltak ennyire népszerűvé a romkocsmák.

Ahogy az már a bevezetőben is említettem, a téma újszerűsége miatt sajnos nem állt rendelkezésemre könyv formátumú szakirodalom, így csak online cikkekre tudtam támaszkodni.

3.1.1. Romkocsmák központja, a VII. kerület és annak múltja

A romkocsmák nagy része a „bulinegyednek” is nevezett területen található, ez pedig az Andrásy út – Teréz, illetve Erzsébet körút – Dohány utca – Károly körút, illetve Bajcsy-Zsilinszky út eleje által bezárt sokszög².

1.ábra: A „bulinegyed”

Forrás: saját szerkesztés

Ez a terület nagyjából megfelel a régi, II. világháború alatti zsidó gettónak. Ezen a területen található Budapest legkedveltebb szórakozási központja. Nagyon sok étterem, szórakozóhely, kocsmá, és romkocsmá található meg itt. Illetve itt található meg a nagy népszerűségnek örvendő Gózsdu-udvar, ami tele

² Saját értelmezés

van étteremmel, kávézóval, és egyéb különböző vendéglátóhelyekkel (borozó, sörbár, pub, bisztró, stb.).

De Erzsébetváros ezen része nem csak szórakozóhelyekből és éttermekből áll. Több látnivaló is megtalálható itt. Ezek – a teljesség igénye nélkül – a Dohány utcai zsinagóga, udvarán az Emánuel emlékfával, amelynek levelein a holokauszt áldozatainak nevei szerepelnek, illetve itt található meg a Zsidó Múzeum is. A Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga, ami már évtizedek óta zárva van. A pubokon túl, itt található a Király utca, amely Krúdy Gyula szerint a „legpestibb utca”, illetve a Magyar Elektrotechnikai Múzeum, ami mellé egy szórakozóhely is beköltözött (Tesla bár).

Ám ez a terület nem csak mostanában vált a szórakozni vágyó közönség első számú célpontjává. Már az Osztrák-Magyar Monarchia idején is népszerű volt a Király utca és környéke. Bár akkor inkább „kéjnegyednek” lehetett nevezni, hiszen nagyon sok kocsmá, orfeum és bordélyház üzemelt az éttermek és kávéházak mellett. Több ismert ember is gyakran megfordult itt, mint például Ady Endre, Krúdy Gyula – aki itt is lakott –, Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, de még VII. Edward brit király is itt szórakozott.

Olyan szórakozóhelyeket találhattunk meg itt, mint a Mandl Mulató (1887-től), ahol tehetségtelen színésznők és pincéernők énekeltek sanzonokat a közönségnek, illetve ennek emeletén bordélyház is működött. Ez az I. világháború után Vasvári Mulatóként működött tovább, illetve a fenti rész Bréma Hotel néven.

A Király utcában található volt egy moziterem, ahol zongorajáték mellett vetítettek képeket, és ami később kicsivel arrébb költözött, a Corvin Áruház épületébe, amit végül szintén szerelmi légyottokra használtak. Ez ihlette meg a „Rozi a moziban” című dalt is.

A Király utca – Kazinczy utca sarkán ma játszótér van, ahol egykor a Walhalla dalcsarnok állt, ami bordélyházként is funkcionált. Ez később Corso néven működött tovább, de megmaradt kettős funkciója.

A Kazinczy utcai Wichmann kocsmá helyén régen szintén bordélyház működött, amit Ady Endre is előszeretettel látogatott.

A Király utca és Holló utca sarkán állt a Kék Macska nevű mulató, ami kettős szerepet töltött be. Egyszerre üzemelt dalcsarnokként és bordélyházként. Nagy népszerűségnek örvendett a fővárosiak körében, de híre ment külföldön is. Ez a hely volt többek között a walesi herceg kedvenc helye, aki később VII. Edward néven lett brit király. De Bismarck fia és I. Milán, szerb király is előszeretettel mulatott itt.

3.1.2. Múlt – kezdetek, a Szimpla Kert története

Romkocsmák elődjének a Kultiplaxet lehetne nevezni, amely inkább szellemiségében, illetve hangulatában járt a romkocsmák előtt. A Kultiplax 2002-ben nyílt a IX. kerületi Kinizsi utcában, ami a Tilos Rádió stúdiójaként, illetve művelődési házaként

üzemelt. Különböző zenei stílusú koncertek, fesztiválok, filmvetítések kerültek itt megrendezésre, célközönsége pedig az „*alternatív kultúra iránt lelkesedő fiatalok*” (welovebudapest.hu)ⁱ voltak. Hangulatos kerthelyiséggel rendelkezett, ahol minden korosztály a nap bármely szakában megtalálhatta a maga helyét. A Multiplexnek 2008-ban kellett bezárnia, mert a környékbeli panaszkodtak a zajra, és a hangoskodó részeg fiatalokra.

Hazánk első romkocsmája a Szimpla volt, mely egy ürt kívánt betölteni, ami a Ráckert 2004-es bezárásával keletkezett. A Ráckertet a Rác Gyógyfürdő felújítása miatt kellett bezárni, hiszen annak területén működött. Az ide járó közönség nem nagyon talált magának új, hasonló atmoszférájú helyet, ezért is volt szükség a Szimpla Kert megnyitására.

A Szimpla kávézóként kezdte pályafutását 2001 októberében, a Klauzál utcában. Négy bölcsészhallgató – Bertényi Gábor, Gauder Márk, Kiss Attila és Zsendovits Ábel – alapította, akiknek addig semmi közük nem volt a vendéglátáshoz. Mindössze 4,5 millió forintból nyitották, amit családi- és baráti kölcsönökből szedtek össze. Úgy próbálták meg a helyet berendezni, hogy ők jól érezzék magukat benne, ám az ízlésük több száz másik ember ízlésével is megegyezett.

Ők hozták helyre a helyiséget, ők dolgoztak benne. Nem számítottak zajos sikerre. Úgy tervezték, hogy ha egy év alatt visszahozza az árát, akkor már jó úton járnak. Ám rögtön az első nap 100.000 Ft bevételük lett.

Felfedezték, hogy később, mikor jobb lesz az idő az emberek ki akarnak majd ülni. Így keresni kellett egy

alkalmas helyet, ahol ezt meg tudják valósítani. „A lakóudvarbérlet azonban ismeretlen fogalom volt az önkormányzat vagyonkezelési ügyosztályán. Mondták, nem tudják, hogy kell egy udvart bérbe adni és mennyi legyen a bérleti díj. Találtak egy táblázatot, az udvart raktárnak, a lakást üzletnek feleltették meg. Arcpirítóan keveset fizettünk”ⁱⁱⁱ (Bertényi Gábor, magyarnarancs.hu)

Így tudott 2004 májusában megnyitni a Szimpla Kert, a Kazinczy utcában egy volt szerelőcsarnok helyén, amire már a bontási engedély is ki volt adva. Nem reklámozták magukat. Csak egy diát vetítettek le a Szimpla kávézóban, de még így is 3 óra alatt megtelt a hely a nyitás napján, mert szájról szájra terjedt a nyitás híre. Ezt akkor még csak szezonra bérelték ki, így csak nyáron tartott nyitva.

A dizájnban is a minimumra törekedtek, egyfajta dizájn nélküli dizájnra. Azt szerették volna elérni, hogy minden maradjon eredeti állapotban. A berendezést ők szedték össze, csinálták meg, vagy gyártatták le. „Elvünk volt, hogy ne ríjon le semmiről, hogy új, és ha az IKEA-ból volt is, a szemétdödröt lámpaburának használtuk. A mosogató fölé bontott cserépkályhadarabokat tettünk, szép, talált tárgyakat. Azt gondoltuk, ha mi egyáltalán nem próbálunk valamilyenek lenni, akkor aki bejön, annak sincs kitalálva, hogy hogyan kell ülnie, és mit kell felvennie.”ⁱⁱⁱⁱ (Bertényi Gábor, magyarnarancs.hu) Maguk se gondolták volna, de ezzel piaci rést találtak, ezért örvendhet a Szimpla máig ekkora népszerűségnek, főleg a külföldiek körében (már 2005-ben a vendégek 2/3-a külföldi volt.)

Ezután a Szimplacity Kft. megállíthatatlan lett. 2003-ban megnyitották éttermüket, a Duplát, szintén a Kertész utcában, a Szimpla kávézóval szemben. Szintén 2003-ban a Millenáris Parkban nyitották meg kertmozijukat (később ez a mozi átkerült a Szimpla Kertbe), ahol megrendezték az első filmfesztiváljukat, az Anifestet. (Ennek sikere után filmforgalmazásba is kezdtek.) 2005-ben nyitott meg a Szimpla Kiskert a Hegedű utcában, 2013 októberében nyílt a Szimpla Háztáji, amely boltban azokat az őstermelői termékeket is meg lehet vásárolni, amit a Szimpla Kertben vasárnaponként megrendezett őstermelői piacon lehetett csak megvenni. Szintén 2013-tól kezdve felolvasó színháznak is helyet ad a Szimpla Kert (Szimpla Színház). A szimplások már Berlinben is képviseltetik magukat két romkocsmával (Kaffehaus, Badehaus), illetve Szimplavé néven Vácott is nyitottak egy helyet.

A vendéglátás területén kívül is tevékenykednek, létrehozták a Hétkerék BringaPincét, ami egy szerviz műhely, de előadásokat is tartanak itt. Illetve törzsgyökeres erzsébetvárosiként a szimplások a kerülettel is törődnek. Összefogva a Kazinczy utcai kocsmásokkal, létre hozták Az Élő Erzsébetvárosért Egyesületet (Azért 7), melynek célja, hogy *„élénkítse és fenntartsa belső Erzsébetváros kulturális életét, élhetőbbé és színesebbé tegye azt”*^{iv} (szimpla.hu). Főként a Kazinczy utca sétálóutcává tételéért küzdenek (ami úgy tűnik sikerrel fog járni), de Bagolyszolgálatot is szerveztek a rend fenntartása érdekében.

Visszatérve a romkocsmákhoz, illetve 2004-hez. Ettől kezdve megindult a romkocsmák elterjedése, amit a „szimplások” azzal segítettek, hogy ingyenes

tanfolyamot tartottak a romkocsmát nyitni kívánó vendéglátósoknak. 2003-ban két, 2004-ben pedig öt új romkocsma nyílt (például a Mumus, Tethely, Kuplung).

Ezt a „romkocsmaboom”-ot egy 2005-ös visszaesés állította meg. Ekkor a „romkocsmakorszak” végét jósolták, mivel az önkormányzat nem adott ki több új engedélyt a romos házak bérlésére – csak ha kulturális célból akarták kibérelni –, illetve a meglévő engedélyeket sem hosszabbították meg. A szimplások hangoztatták, hogy ők nem csak egy egyszerű kocsmát üzemeltetnek, hanem kulturális intézményt, hiszen nagyon sok ilyen programjuk van (mozi, kiállítások, koncertek, stb.). Ekkor kellett bezárnia a Dob utcai Szóda Kertnek, a Kisdiófa utcai Mumusnak, illetve a Csányi utcai Tethelynek is.

Nem csak ez fenyegette a romkocsmákat. Nagyon sok erzsébetvárosi lakos panaszkodott a nagy zajra és a részeg vendégekre, illetve a várakozó taxikra, melyek a Szimpla Kert előtt állva elzárták az utat a forgalomtól. Aláírásgyűjtésbe kezdtek a romkocsmák bezárása érdekében. Az önkormányzat a csendrendelettel szeretett volna a lakosok kedvében járni, ami egy „álbezárásnak” is tekinthető.

A 2012-es csendrendelet értelmében „*közbiztonsági, személy- és vagyonbiztonsági okokból*”^v (hvg.hu) az VII. kerületi önkormányzat jegyzője nem járult hozzá romkocsmák éjfél és reggel 6 óra közötti nyitva tartásához. Ez nagy érvágás volt a vendéglátósoknak, mivel a bulik általában éjfél után kezdődnek, a hangulat akkor hág a tetőfokára, a fiatalok ilyenkor indulnak el a szórakozóhelyekre.

Egy 2013 januárjától hatályos rendelet szerint 22:00 és 06:00 között a teraszok csak a társasház hozzájárulásával tarthatnak nyitva.

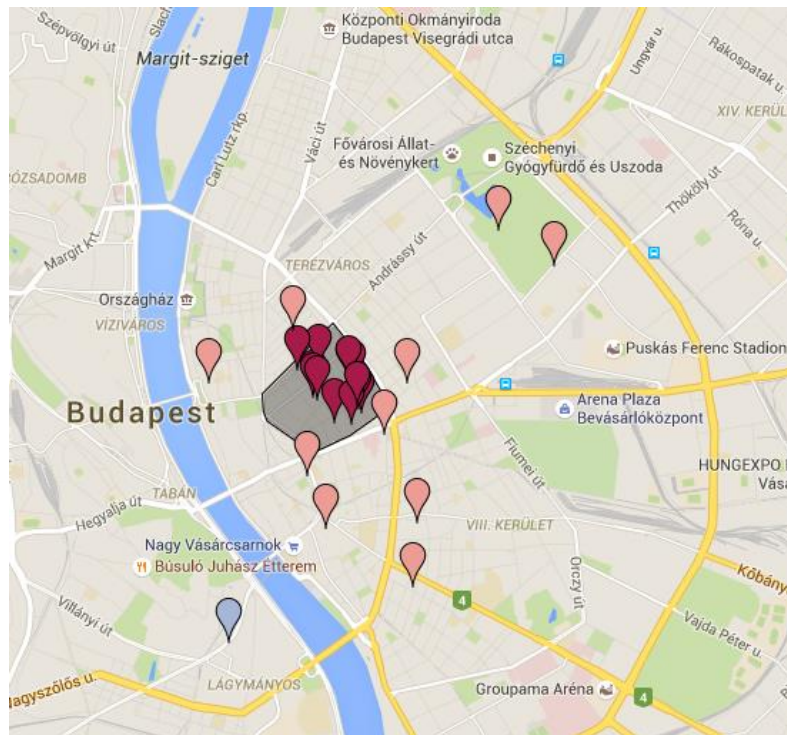
2013 augusztusában egy úgynevezett „romkocsmaadót” vetettek ki. Ez a törvénymódosítás csak a világörökségi területen működő vendéglátóhelyekre vonatkozik. Ennek értelmében „*a felügyeleti díjat a helyi rendelet legfeljebb 20 Ft/fő/éjszakai nyitvatartási nap mértékben határozhatja meg. A felügyeleti díj összege az üzlet éves korrigált iparűzési adóalapjának 0,5%-át nem haladhatja meg.*” (részlet a 2005. évi CLXIV. törvény 6.§ (4a) bekezdéséből)

Tehát a vendéglátóhelyek nyitva tartását az önkormányzatok rendeletben szabályozzák, illetve fizetniük is kell, hogy éjfél után is nyitva tarthassanak. Mivel a külföldiek körében is igen kedveltek a romkocsmák, és esténként előzönlük az emberek a belső kerületek utcáit, ezért úgy gondolom, megéri a vendéglátóhelyeknek kifizetni ezt a pénzt, különben az éjféli zárás hatalmas bevételkiesést okozhat.

3.1.3. Jelen – romkocsmák helyzete ma, újhullámos romkocsmák megjelenése

A korlátozásokat túlélve, a romkocsmapiac ma is dübörög. Központjuk még mindig a „bulinegyed”, ám egyre több romkocsmanyílik ezen kívül is. Ma már szinte minden vendéglátóhelyre, ami romos házban

található, vagy kerthelyisége van, esetleg nem új bútorokkal van berendezve azt mondják, hogy romkocsmá. Így szinte lehetetlen őket összeszámolni. Én mégis megpróbáltam őket összeszedni egy térképen.

2.ábra: Romkocsmá térkép

Forrás: saját szerkesztés

A térképet a romkocsmak.hu oldal segítségével szerkesztettem, ám nem az összes ott fellelhető romkocsmá került jelölésre, illetve néhány, az oldalon nem említett romkocsmá – melyek véleményem szerint említést érdemelnek – is helyet kapott³.

³ Ez a 2015 októberi állapotot jelöli, illetve a teljesség igénye nélkül készült. A térkép főleg az arányok bemutatására szolgál. Létezik olyan romkocsmá, amely nem került a térképen jelölésre.

A térképen a szürke terület jelzi a „bulinegyedet”, illetve az itt található romkocsmák sötétlila jelzést kaptak. A halványrózsaszín jelzésűek a „bulinegyeden” kívüli romkocsmák, a halványkék pedig a budai oldalon található romkocsmák.

A térképen sötétlilával jelölt, tehát a „bulinegyeden” belüli romkocsmák: a Szimpla Kert, az Ellátó Kert, a Mika Tivadar Mulató, a Fogasház, a Doboz, Az UdvarROM, a Füge udvar, az Anker't, a Grandio Party Hostel, a Kőleves Kert, a Kuplung, a Liebling, illetve a Mazel Tov.

A halványrózsaszínnel jelölt – „bulinegyeden” kívüli romkocsmák: a Corvintető, a Dürer Kert, az Élesztő, a Filter Klub, a Gondozó kert, az Instant, a Kertem, a KisCsendes, a Púder, illetve az Ötkert.

A halványkékkel jelölt – ezen a térképen az egyetlen – budai romkocsmák, a Szatyor.

Ezeket a következő mátrix táblázatban kétféleképpen csoportosítom. Vannak a hagyományos, a szórakozóhelyként működő, és az „újhullámos” romkocsmák. A másik csoportosítás pedig a „bulinegyeden” belüli, illetve az azon kívüli romkocsmák.

7.táblázat: A térképen szereplő romkocsmák csoportosítása

	"bulinegyeden" belüli	"bulinegyeden" kívüli
hagyományos	Szimpla Kert, Ellátó Kert, Mika Tivadar Mulató, UdvarROM, Füge udvar, Anker't, Grandio, Kőleves Kert, Kuplung	Dürer Kert, Élesztő, Filter Klub, Gondozó Kert, Kertem, KisCsendes, Púder, Szatyor
szórakozóhely	Fogasház, Doboz	Corvintető, Instant, Doboz
újhullámos	Liebling, Mazel Tov	-

Forrás: saját szerkesztés

Ezeket hátul, a mellékletben pár mondatban jellemzem, hármat közülük a későbbiekben összehasonlítok, most pedig kettőt részletesebben be is mutatok. Azért ezeket választottam ki, mert a kérdőíves kutatásom eredménye alapján ezek a legközismertebbek a fiatalok körében. (A Szimpla Kert mellett, de ezzel az előzőekben már részletesebben foglalkoztam, illetve még fogok a későbbiekben is.)

Fogasház: az Akácfa utcában. Ez a romkocsmá az egyik legnépszerűbb a környéken. Kérdőíves kutatásomban megkértem kitöltőimet, hogy soroljanak fel három romkocsmát, és a Fogasház az előkelő második helyen végzett – rögtön a Szimpla Kert után.

A Fogasház 2015-ben ünnepelte 5. születésnapját, ami mára egy egész szórakoztató komplexummá nőtte ki magát, hiszen hozzá tartozik a Fogas Kert (2013), a Lärm (2014), a Mazel Tov (2014), illetve az idén nyáron nyílt Schatzi Dress&Bar is, ahol designer, vintage, és

second hand ruhákat, kiegészítőket lehet kapni, de mindeközben megmarad vendéglátóhelynek.

Kezdetben, mint az „igazi” romkocsmák „kulturális befogadótérként”^{vi} (romkocsmak.hu) működtek. Kiállításokat, filmvetítéseket, előadásokat, workshopokat, és színházi előadásokat rendeztek itt, ám ez ma már nem jellemző a helyre. Véleményem szerint inkább a szórakozóhely (például a Doboz vagy az Instant), mint hagyományos romkocsmá (például az Ellátó Kert, Szimpla Kert).

A Fogas Kert megnyitásához az Instanttal társultak, mert a Fogasházra csak két éves bérleti szerződésük volt, a tulajdonos pedig megemelte a bérleti díjat. Ezt pedig egyedül nem bírták volna kifizetni.

Folyamatosan az a vád érte őket, hogy az „undergroundból” átmentek egy „mainstream” vonalra, így ez a közönség el is pártolt tőlük. Ezért nyitották meg 2014-ben a Lärm nevű helyet, amivel sikerült visszacsalogatni ezt a közönségréteget is. A facebook oldalukon így jellemzik a helyet: „*belvárosi, 250 fős underground elektronikus zenei klub, decibel korlátok nélkül*”^{vii}.

2014-ben nyitották meg a Mazel Tov-ot, ami egy romkocsmaként definiált étterem. A Mazel Tov egy Akácfa utcai romos házban, illetve annak belső udvarán működő, közel-keleti konyhával rendelkező vendéglátóhely, ahol koncerteket és kiállításokat is rendeznek. Így én inkább az „újhullámos romkocsmá” jelzővel illetném, melyről bővebben később szeretnék foglalkozni.

A Fogasház a TripAdvisoron a „budapesti éjszakai élet” kategóriában 21. helyen végzett: *„Ha egy vad éjszakai szórakozást keresel Budapesten, akkor ez az a hely, ahova menned kell. Az italok olcsók, és a buli elejétől a végéig tele van a hely”* (Daniel, M. nevű felhasználó kiválóra értékelte, tripadvisor.co.hu) *„Ne menjetek ide! Fagyos ételt szolgálnak fel. (És hívják a biztonságiakat, amikor megkérdezed, miért fagyos az étel.)”* (nc0935 nevű felhasználó szörnyűre értékelte, tripadvisor.co.hu)^{viii}

Instant: 2008-ban nyílt a Nagymező utcában, közvetlenül a „bulinegyed” mellett. Mind a külföldiek, mind a magyar közönség körében igen népszerű. Ezt az is mutatja, hogy a kérdőíves megkérdezésemben a harmadik legtöbbet említett romkocsmá volt.

Két bérházban működik, a labirintusszerű hely, így nagyon könnyű benne eltévedni. Egyedi dizájnnal bír, fő motívuma az elvarázsolt erdő. Minden szoba máshogy van berendezve. Van ahol a plafonról fejjel lefelé lógnak a tárgyak, máshol egy hatalmas bagoly néz le ránk, vagy egy vaddisznó alakú diszkógömböt csodálhatunk meg. A pincében galéria működik, illetve akusztikus koncertek és színházi előadások is megrendezésre kerülnek itt.

Véleményem szerint az Instant is már inkább szórakozóhely, mint hagyományos romkocsmá, hiszen hét táncterrel rendelkezik, és minden este zsúfolásig megtelik, ami annak is köszönhető, hogy mindenki számára ingyenes a belépés.

Az Instant a TripAdvisor „budapesti éjszakai élet” kategóriában a 7. helyen áll. *„Szuper a hely, nagyon jó a zene, a kedvenceim közé tartozik. A kiszolgálás gyors,*

még akkor is, ha sokan vannak. A portán kedvesek és segítőkészek. Tökéletes hely egy jó kis partyzásra a hét minden napján. Csak ajánlani tudom.” (akos325 nevű felhasználó kitűnőre értékelte, [tripadvisor.co.hu](https://www.tripadvisor.co.hu))
„Ebben a klubban éltem át életem legrosszabb estjét. Túl sok terem tömve fura emberekkel. Nem biztonságos egy angol lánynak. A személyzet egyáltalán nem segítőkész. Súlyosan megsérültem, és csak nevettek a kidobó emberrel, aki benne volt a támadásban. A kidobó szörnyű ember volt. Elrontotta a budapesti kirándulásomat.” (Lauren, M. nevű felhasználó szörnyűre értékelte, [tripadvisor.co.hu](https://www.tripadvisor.co.hu))^{ix}

A továbbiakban összehasonlítok egy „bulinegyeden” belüli, illetve azon kívüli romkocsmát, hogy mik a különbségek és a hasonlóságok közöttük. Kutatásom során a Mika Tivadar Mulatóba, illetve a Púder Bárszínház és Galériába látogattam el.

A Mika Tivadar Mulatót azért választottam, mert kerthelyiségének hangulata azonnal megfogott. A Púder a lakhelyemhez közel található, többször elsétáltam már előtte, láttam, hogy milyen népszerű, így azonnal felkeltette az érdeklődésemet.

Kérdőíves kutatásomban megkérdeztem a kutatásban résztvevőket arról, mit gondolnak, mi lehet a különbség a „bulinegyeden” belüli, illetve azon kívüli romkocsmák között. A legtöbben azt válaszolták, hogy a „bulinegyeden” kívüli romkocsmák olcsóbbak, kevesebb a külföldi vendég, illetve más a vendégkörük, és kevésbé „felkapottak”, kevesebb ember látogatja őket. Utána jártam, vajon jól látják-e ők a helyzetet.

Főiskolai tanulmányaim során betekintést nyerhettem a vendéglátóhelyek üzemeltetésének, gazdálkodásának folyamatába, ám ezúttal a másik, a fogyasztói oldalról – szakmaiságot nem mellőzve – hasonlítom össze a kiválasztott romkocsmákat. Tehát a most következőkben a saját tapasztalataimat, benyomásaimat osztom meg, nem általánosítva, hiszen egy-két látogatásból nem lehet általános következtetéseket levonni.

A **Mika Tivadar Mulató** a Kazinczy utcában helyezkedik el, mellette kerthelyisége, a Mika Kert, amely csak a nyári szezonban tart nyitva. Szemben vele az Ellátó Kert.

A Mulató 2010 decemberében nyílt, és Mika Tivadarról kapta a nevét, aki azt a házat építtette, ami ma a romkocsmának helyet ad. A tulajdonosok a '20-as évek hangulatát akarták megidézni a berendezéssel, tehát nem egy romkocsmára létrehozása volt a cél, de az elhelyezkedése, a programjai (koncertek, színházi események, táncos események, beszélgetések), illetve kerthelyisége miatt mégis a romkocsmák közé soroljuk.

Egy október végi, szombat este jártam a Mika Tivadar Mulatóban. Úgy 20 óra tájban érkeztünk, és egy órát töltöttünk ott. A zene alig szólt, illetve több szabad asztal volt, és a hangulat is lapos volt, beszélgetésre tökéletes. Egy nagyfröccsöt (2:1) ittam 590 Ft-ért. Ez a környékbeli árakhoz igazodva átlagosnak mondható. Külföldieknek olcsó, a magyarok pedig kezdenek hozzászokni ezekhez az árakhoz. 21 órakor, amikor eljöttünk, már több ember volt, viszont 22 óra után sem volt még teltház.

A Mika Kertet 2011 tavaszán nyitották meg, ahol idén május elején jártam, ugyanis itt ünnepeltem barátaimmal a születésnapomat. Akkor találtam rá, amikor az utcában sétáltam, és hangulatával rögtön megfogott, azonnal tudtam, hogy ezt a helyet választom.

3.ábra: Mika Kert

Forrás: <https://www.pinterest.com/pin/345299496408233167/>

(megtekintve: 2015 november 3)

A kiszolgálás pultnál történik (ahogy bent a Mulatóban is). Először egy áprilisi csütörtök este jártam itt kipróbálás céljából, akkor egy házmester fröccsért (3:2) 690 Ft körül fizettem, majd ez a május eleji szombat estére felment 900 Ft-ra. Ami azzal is indokolható, hogy a melegebb idő beköszöntése, illetve a hétvége mondható egy kerthelyiség csúcsidőszakának. Ezt kihasználva emeltek az árakon. A személyzet kedves volt. 20 órára volt asztalfoglalásunk, akkor már alig volt üres asztal, de később, 22 óra után alig lehetett mozdulni a tömegtől.

Tapasztalatom szerint a látogató közönsége 25 év feletti, zömében magyarok, de külföldiek is megtalálhatók.

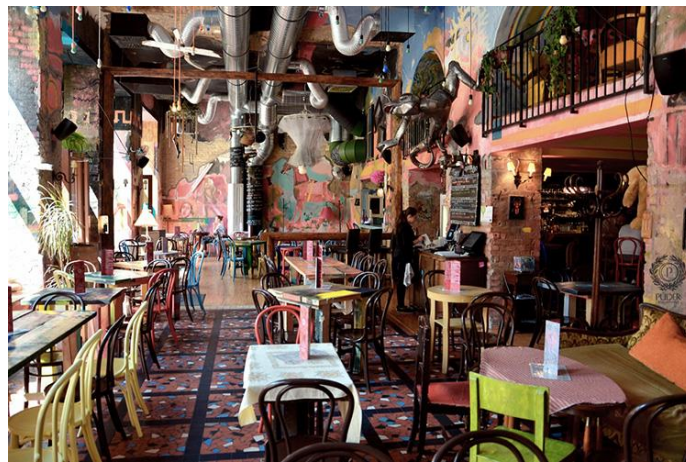
A kertet körülvevő házak falait tűzfalfestmények borítják, mint ahogy a környék több romkocsmájának tűzfalát is. Ez az akció a Színes Város Csoport nevéhez fűződik, akik így akarják felhívni a „street art” művészetre a figyelmet. Céljuk, hogy Budapest a művészetben és a kultúrában is fejlődjön. Mivel a VII. kerület ezen részét sok turista látogatja, így itt kezdték meg a város színesítését, de mára Budapest egyre több részén megtalálhatóak ezek az alkotások.

A Mulató a TripAdvisoron az 50. helyen áll (125-ből) a „budapesti éjszakai élet” kategóriában. *„Olvastunk a budapesti romkocsmákról, de az első benyomásaink nem voltak jók. Sok részeg fiatal, biztonságiak a bárók előtt, rendőrök mindenhol. Ez nem volt túl barátságos nekünk. Amikor megláttuk a Mika Tivadar Mulatót, bementünk és nagyon jól éreztük magunkat. Korábban a pincében egy élő zenekar játszott, semmi különleges, de az élő az élő. Szép és barátságos emberek, és nagyszerű nyitott tér. Megittuk a söreinket. Nagyon ajánljuk mindenkinek.”* (Manolis A. nevű felhasználó kitűnőre értékelte, tripadvisor.co.hu)^x 14 értékelésből csak egy volt „szörnyű”, a többi „átlagos” vagy azon felüli. Aki szörnyűre értékelte a helyet, ő is csak a zenével volt elégedetlen.

Összefoglalva: a Mika Tivadar Mulató nem mondható tipikus romkocsmának. Nagy előnye az elhelyezkedése, a hangulatos kerthelyisége, illetve a honlapja is nagyon jól szerkesztett. Hátránya pedig,

hogy nem túl ismert. Véleményem szerint nagyobb hangsúlyt kellene fektetnie a marketingre, hiszen a romkocsmapiac nagyon telített, főleg a „bulinegyedben”, és könnyen elveszítheti a versenyképességét.

A **Púder Bárszínház és Galéria** a Ráday utca elején található, a Kálvin térhez közel. Nem nevezhető tipikus romkocsmának a definíciónk szerint, hiszen nem egy romos épületben alakították ki, sőt kerthelyisége sincs, csak az utcára tudunk kiülni a jó idő beköszöntével. A hangulata, és a belső dizájnya azonban nagyon megkapó, amit Babos Bertalan „Zsili” és csapata alakított ki (a Csendes, és a Szatyor dizájnjával együtt).

4.ábra: Púder Bárszínház és Galéria

Forrás: <http://www.puderbar.hu/>

(megtekintve: 2015 november 3)

Régóta a környéken élek, így láttam, miként változik át az utca, nyílik egyre több étterem és bár. A Púder helyén például évekkel ezelőtt még turkáló, illetve

kaszinó működött, majd évekig kihasználatlanul, üresen állt, míg végül 2012-ben megnyitott a Púder. Véleményem szerint nagyon jól beleillik a környék hangulatában, színfoltja lett az utcának. A nevéből is adódik (bárszínház és galéria), hogy kultúrát is képvisel. Kiállításoknak, színházi előadásoknak, irodalmi esteknek és egyéb kulturális programoknak is helyet ad.

A Púderben egy október végi csütörtökön jártam, 19 óra körül. Már alig találtunk üres asztalt, de azokon is ott állt a „foglalt” felirat. Mégis kaptunk asztalt, amit egy felszolgáló segítségével köszönhattünk, aki rögtön fel is vette a rendelésünket. Itt egy nagyfröccs 480 Ft-ba kerül, tehát ez jóval olcsóbb, mint a „bulinegyedbeli” romkocsmá társai, viszont az ételekről, illetve a többi italról ez nem mondható el, azok véleményem szerint túlárazottak (sok pénzért kis adagot kapunk). Nem a romkocsmákra jellemző street food szerepel az étlapon, hanem magyaros ételeket kóstolhatunk, de több nemzet konyhája is fellelhető az étlapon. (Én például délszláv padlizsánkrémet ettem focacciával.)

Az itt megforduló emberek korszerinti megoszlása vegyes. 20 évestől középkorúig minden korosztály képviselőjét láttam az itt eltöltött idő alatt. Főként magyar, de több külföldi társasággal találkoztam.

A Púder nem szórakozóhely, hajnali 1-ig tart nyitva (péntekenként hajnali 2-ig) a környék csendesebb mivolta miatt, de tapasztalatom szerint éjfél körül már kiürül a hely, mivel az emberek bevonulnak a „bulinegyedbe” szórakozni. Tehát nincs buli hangulat, de bent hangosan szól a zene, ami viszont nem hallatszódik ki.

A Púder a TripAdvisoron: „*Bájos hely egy kellemes étkezéshez a barátokkal. Vacsorázni jöttünk ide, és nagyon jó volt az étel ezen az estén. A bor szintén kiváló volt. Még egy nagyszerű romkocsmá Budapesten, szép dekorációval. Ajánlani fogom!*” (travelwithzi nevű felhasználó kiválóra értékelte, [tripadvisor.co.hu](https://www.tripadvisor.co.hu)) „*Szép bár és jó az elhelyezkedése. A jó hely az italozásra, de nem az étkezésre, a kiszolgálás szörnyű, és az étel nem néz ki jól. A pincér nem kedves. Nem ajánlom.*” (Georgi L. nevű felhasználó szörnyűre értékelte, [tripadvisor.co.hu](https://www.tripadvisor.co.hu))^{xi}

Tehát a Púder nagy előnye a megkapó dizájnja, illetve, hogy a környéken nincs hasonló vendéglátóhely, így kevés, vagy nincs konkurenciája. Helyet adhat a „bulinegyedből” kiszoruló, illetve a környéken szórakozni vágyó fiataloknak. Hátránya is elhelyezkedésének köszönhető, hiszen távolabb esik a szórakozási célpontoktól.

Összességében a kitöltők jól érzékelték, hiszen kevesebb és más a vendégek összetétele. Az árak viszont nem minden esetben olcsóbbak. A Púder esetében legalábbis ezt tapasztaltam.

Újabbban egyre több vendéglátóhely romos házban nyílik, de belül mégis modern elemekkel ruházzák fel. Ezeket nevezhetjük „újhullámos romkocsmáknak” akár, hiszen rájuk a romkocsmá definíciónk csak egy része igaz.

Ilyen „újhullámos romkocsmának” tekinthető a már említett Mazel Tov, vagy az idén nyáron nyílt Extra Budapest (mely nem szerepel romkocsmá-térképünkön). A továbbiakban a legrégebbi (Szimpla Kert) és a

legújabb – „újhullámos” – romkocsmánkat, az Extrát hasonlítom össze, melyet azért választottam (azon kívül, hogy ez a legújabb ilyen jellegű helyünk), mert megfogott a dizájnja (ami a képen is látható). Nekem nagyon tetszik ez az új koncepció, hogy a „bulinegyed” romos házaiban egy modern berendezésű, dizájnos vendéglátóhelyet hoznak létre.

A **Szimpla Kerttel** az előzőekben már részletesen foglalkoztam, sokat meg is tudhattunk róla, így a továbbiakban csak a személyes benyomásaimat szeretném megosztani.

5.ábra: Szimpla Kert

Forrás: <https://www.pinterest.com/pin/30891947418788251/>

(megtekintve: 2015 november 4)

A Szimplában először 2014 tavaszán jártam. Annak idején még nem tudtam túl sokat róla, de híre természetesen megelőzte. Akkor azt láttam, hogy nagyon sokan járnak oda, hiszen zsúfolásig tele volt még

az előtte levő járdaszakasz is. Magyar szót azonban alig lehetett hallani.

Szakdolgozati anyaggyűjtésem során megint ellátogattam oda, hogy megnézzem, változott-e a helyzet. Előtte azonban megkérdeztem a kutatásomban résztvevőket, hogy mit gondolnak a Szimpláról. Válaszukban szinte mindenki megemlítette, hogy nagyon zsúfolt, s este 20 óra után meg sem lehet mozdulni, illetve olvastam, hogy a vendégek nagyjából 90%-a külföldi.

Egy október végi szombaton jártam a Szimpla Kertben, 19 óra tájban. Vendég még alig volt, így könnyen találtunk szabad asztalt. Az udvart bár lefedték, mégis hideg volt. Italt a pultnál lehetett kérni, ahol a pultosok angolul szóltak hozzánk. Ez is mutatja a vendégkör összetételét. Itt is egy nagyfröccsöt ittam, hogy az árakat össze tudjam hasonlítani. Itt 520 Ft-ba került, ami a környék áraihoz képest olcsónak mondható. 20 óra körül, amikor távoztunk, már többen voltak, de zene addig még nem szólt. Ellenben 23 óra előtt nem sokkal már az utcán sem lehetett mozdulni a Szimpla előtt összegyűlt embertömegtől. A vendégek összetétele korban vegyes. Fiatalokat nem láttam, inkább 25 felettinek határoznám meg a vendégkört. Magyarok akadtak ugyan, de egyértelműen a külföldiek voltak többségben.

A Szimplában vasárnaponként megrendezett őstermelői piacra is ellátogattam. Zöldségeket, gyümölcsöket, sajtokat, sonkákat és egyéb termékeket lehetett kapni, melyek a hét többi napján a Szimpla

Háztáji boltban vásárolhatóak meg. Itt a magyar-külföldi arány már kiegyenlítettebb (nagyjából fele-fele) volt.

Véleményem a személyes tapasztalatom alapján, hogy a magyar közönségnek elege lett abból, hogy a külföldiek átvették az „uralmat” a Szimpla Kert fölött, illetve a nagy embertömeget is nehezen viselik, így más helyeket keresnek maguknak ahol szórakozni tudnak.

Szimpla Kert a TripAdvisor „budapesti éjszakai élet” kategóriájának első helyén szerepel. *„Legek legjobb romkocsmája. A hangulat kitűnő nem csak a dekorációnak köszönhetően, de a háznak is megvan a saját személyisége.”* (Réka S. nevű felhasználó kitűnőre értékelte, tripadvisor.co.hu) *„Jó pár évvel ezelőtt a Szimpla nagyszerű hely volt. Most: szegényes a kiszolgálás és a sör is szörnyű. Ha Budapestre jössz, muszáj meglátogatni – maximum egy sörre.”* (JAL86 nevű felhasználó szörnyűre értékelte, tripadvisor.co.hu)^{xii}

Összefoglalva: a Szimpla Kert egy igazán egyedi romkocsmá, melynek nagy előnye a hírneve, így minden este meg tud telni (főleg külföldiekkel). Ezt a hírnevet ki is használják, és a VII. kerület közügyeiben és mindennapjaiban is részt vesznek. Jó a marketingjük, így az országimázs növelésében is nagy szerepük van. Hátránya, hogy a látogatók számához képest kicsi az alapterülete, illetve a téli hónapokban a belsőudvar fűtését nem tudják kifogástalanul megoldani. Veszélye, hogy ahogyan a magyar közönség is kezd elpártolni tőlük, úgy a külföldiek is megunhatják, ha nem tud valami újat mutatni.

Az **Extra Budapest** a Klauzál utcában található, a Dobozzal szemben. Kívülről egy romos házat látunk, de belülről – véleményem szerint – egy nagyon hangulatos, jó ízléssel berendezett szórakozóhely fogad. Úgy tervezik, hogy tematikus programok fogják váltani egymást, mint például filmvetítés, koncertek, pop up store-ok. Az Extra egy fedett belső udvaron bújik meg, de több különszobával is rendelkezik. Terveik szerint a jövőben egy party hostelt szeretnének kialakítani, ahol minden szobába sörcsapot szerelnék be.

6.ábra: Extra Budapest

Forrás: <http://www.traveloutthere.com/extra-budapest>

(megtekintve: 2015 november 4)

Ide szintén egy október végi szombaton látogattam el. A rendelést felszolgálók veszik fel, de a pultnál (ami állítólag Budapest egyik leghosszabb pultja) is lehet rendelni. 21 óra körül érkeztünk, akkor még csak fél házzal üzemelt, így a kiszolgálás is gyors volt. A hely bár fedett, de ennek ellenére is hideg volt. A hangulat jó a zenének és a társaságnak köszönhetően. A vendégkör összetétele vegyes, mind korban, mind nemzetiségben.

A nagyfröccs ára 650 Ft, ami itt került a legtöbbe, ráadásul a szervízdíjat nem tartalmazza az ár. Fizetni a pultnál tudtunk, elég sok várakozás árán, mivel 22:30-ra kezdett megtelni a helyiség.

Extra a TripAdvisoron: *„Nagyon jó kiszolgálás, csodálatos dekoráció, nagyon jó zene, étel és ital. Egy frissen nyílt romkocsmá stílussal. Tökéletes hely, hogy jó időt tölts el barátokkal vagy családdal, és megnézzétek Budapest legjobb oldalát. Nem az „alap turizmusnak”.”* (Laurent G. nevű felhasználó kiválóra értékelte, tripadvisor.co.hu) *„Ne menj oda! Az étel hideg, miután 2 órát vártunk rá. A női felszolgálók bunkók, és fenyegetnek, mikor megtagadjuk a fizetést a főételért. Ott tartottak minket az utcán és rendőrséggel fenyegettek minket. Ha meglátod ezt a helyet, menj tovább.”* (Jill H. nevű felhasználó szörnyűre értékelte, tripadvisor.co.hu)^{xiii}

Összességében: az Extra előnye a jó elhelyezkedése, a dizájnja, és az alapkoncepciója, hogy egy romos házban modern vendéglátóhely üzemel. Véleményem szerint, az „újhullámos romkocsmák” közül ő az egyik legjobb. Ma még egyedi, de úgy vélem ez nem sokáig marad így, hiszen a vendéglátás dinamikusan fejlődik. Hátránya, hogy a téli hónapokban hideg. Ez belsőudvarbeli elhelyezkedéséből ered, mely nem csak az Extrára jellemző, illetve a magas árai.

Véleményem szerint a régi, tipikus romkocsmákból kiszoruló magyar közönséget tudnák megcélozni az „újhullámos romkocsmák”. Tapasztalatom szerint a magyar fiataloknak a romkocsmák már nem tudnak újat mutatni. Számukra

elég egy jó hangulatú hely, ahol a pénztárcájuk méretének megfelelően tudnak néhány ital mellett a barátaikkal beszélgetni, szórakozni.

Most, hogy megvizsgáltam a négy különböző romkocsmát, összehasonlítom őket a következő szempontok alapján.

8.táblázat: Konkurenciaanalízis

	Mika Tivadar Mulató	Púder	Szimpla Kert	Extra
helyszín	Kazinczy u.	Ráday u.	Kazinczy u.	Klauzál u.
dizájn	+	+++	++	++++
ár	590 Ft	480 Ft	520 Ft	650 Ft
vendégkör	25+, vegyes	25+, főleg magyarok	25+, külföldiek	20+, vegyes
népszerűség	+	++	++++	+++
marketing	+	++	++++	+++
szolgáltatások	++	+++	++++	+

Forrás: saját szerkesztés

A konkurenciaanalízis táblázatban „++++” jelölést kapott az a romkocsmá, amely abban a kategóriában – meglátásom és tapasztalatom szerint – a legjobban teljesített, és „+” jelölést, aki a legrosszabbul. Az „ár” kategóriában a nagyfröccs árát hasonlítottam össze. Ezek alapján kutatásomban – összesítésben – legjobban a Szimpla Kert teljesített, őt követi (sorrendben) a Púder, az Extra, és legvégül a Mika Tivadar Mulató.

3.2. Fókuszcsoportos interjú – primer kutatás

Mivel véleményem szerint nincs konkrét definíciója a romkocsmának, ezért szeretnék alkotni egy definíciót a saját, és ismerőseim véleménye, tapasztalatai alapján, fókuszcsoportos interjú segítségével.

A fókuszcsoportos interjú a piackutatás egyik módszere. Célja a vélemények minél jobb megismerése. Lényege, hogy egy témát több emberrel megbeszélünk, interaktív formában. Az „interjúztató”, aki a moderátor, vezeti a beszélgetést. Abban különbözik a fókuszcsoportos interjú a kérdőívezéstől, hogy a moderátor személyesen találkozik és kommunikál az interjúalanyokkal.

Az interjúalanyokat megfelelő szempontok alapján választják ki, toborozzák. Ez történhet telefonon, interneten, vagy személyesen.

Az interjú egy kötetlen beszélgetés, amit a moderátor irányít. Egy-egy ilyen beszélgetés időtartama 1-2 óra is lehet, és általában hang-, és/vagy videó felvétel készül róluk.

Nekem nem állt módomban hang-, illetve videó felvételt készíteni, illetve hosszabb, 1-2 órás beszélgetést sem sikerült összehozni. Csak egy kérdést tettem fel az interjúalanyaimnak, de véleményem szerint ez elég volt egy definíció megalkotásához. Ez a kérdés pedig az volt, hogy szerintük mi az a romkocsmá/mitől romkocsmá egy romkocsmá?

Az interjúalanyokat próbáltam úgy kiválasztani, hogy több korosztály is képviseltesse magát. Személyesen, illetve interneten kértem meg őket, hogy segítsenek. Főként korombeliekkel – 20-25 évesekkel – beszélgettem. Sajnálatos módon csak lányokkal, pedig kíváncsi lettem volna, hogy a fiúk mit gondolnak a romkocsmákról.

Tehát az interjúalanyaim mind nők, van köztük 21, 22, 23, 24, 28, 30, illetve 49 éves is. Ők mind ugyanarra a kérdésre válaszoltak: mitől romkocsma egy romkocsma? (A válaszokat a mellékletben teszem közzé.)

A válaszok alapján a romkocsma „receptje” a következő: béreljünk egy romos házat, lehetőleg a Kazinczy utcában, esetleg annak környékén, aminek legyen belső udvara, ennek hiányában kerthelyisége. A lényeg, hogy nyáron a csillagos ég alatt tudjunk koccintani barátainkkal. Ha ez megvan, akkor rendezzük be régi, használt bútorokkal, lehetőség szerint ne legyen köztük két egyforma. Bútorként használhatunk kádat, fahajót, de még szétszerelt Trabantot is. A lényeg, hogy ne rendeltetészerűen használjuk őket. A falakat díszítsék rajzok vagy egyéb összeguberált, elsőre oda nem illő tárgyak. Az italok legyenek a külföldieknek olcsók, a magyar közönségnek pedig éppen megfizethető kategóriájúak. A kiszolgálás történjen pultnál, esetleg felszolgálók segítségével. (Ez a hely

befogadóképességétől is függ.) Szóljon hangosan a zene, hogy hajnalig lehessen szórakozni. Ha pedig éppen nem éjszaka van, akkor se álljon üresen romkocsmánk, szervezzünk különböző kulturális programokat, mint például kiállítások, filmvetítések, élő koncertek, de akár őstermelői piacot is rendezhetünk. Határt csak az ember fantáziája szabhat.

Véleményem szerint a romkocsmákat két csoportba lehet osztani. Az egyik az a vendéglátóhely, ahova az ember munka után, vagy egy hétvégi nap zárásaként beül lazítani a barátaival. Ilyen például a Púder, Szatyor, Mika Tivadar Mulató, Kőleves Kert, Ellátó Kert.

A másik csoportba pedig azok a romkocsmák tartoznak, amik már szórakozóhelyként működnek, ahova hétvégén – esetleg hét közben – járnak az emberek szórakozni, táncolni. Ezek a romkocsmák több tánctérrel rendelkeznek, esténként DJ-k szolgáltatják a zenét, és akár belépőt is kell fizetniük azoknak, akik itt akarnak szórakozni. Ilyen például a Doboz, az Ötkert, és az Instant, bár ez utóbbi mindenkinek ingyenes.

Készen is van a „turista csalogató” romkocsmánk receptje, amire használhatnánk a „közösségi tér” elnevezést is, mint ahogy hazánk első romkocsmájának,

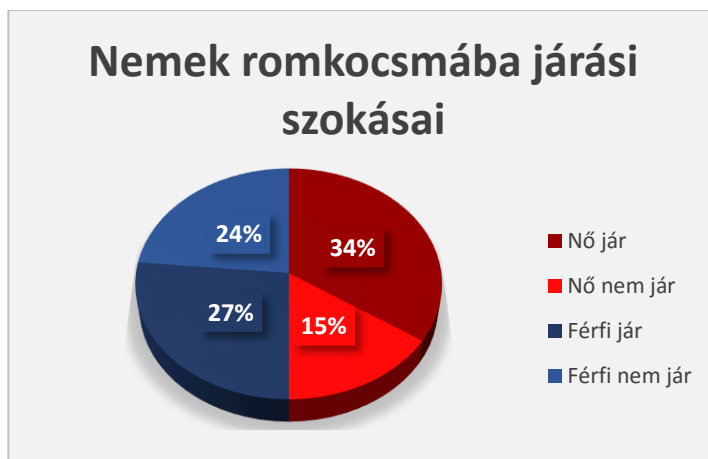
a Szimpla Kertnek tulajdonosa aposztrofálja romkocsmáját.

3.3. Kérdőíves megkérdezés – primer kutatás

Kérdőívemet a facebookon osztottam meg szűkebb és tágabb ismerőseim között, kérve őket, hogy – ha van pár szabad percük – segítsék munkámat.

Ezt 100 ember meg is tette, nemek arányát nézve 64 nő és 36 férfi. Életkort tekintve főleg 18 és 26 év közöttiek (69%), öt-öt kitöltő 27-40 év között, illetve 40 év felett, és egy kitöltő volt 18 éves kor alatti. Lakóhely szerint többségében fővárosiak (75%), 7-7 nagyvárosban, illetve kisvárosban él, a maradék 11 pedig falun/községben lakik. A 49%-uk még tanul alap- vagy mesterképzésben, 19%-uk diplomás, 26%-uk érettségivel rendelkezik, a többi OKJ-t vagy szakközépiskolát végzett, esetleg még gimnáziumban tanul.

A bevezető demográfiai kérdések után a „járt-e már romkocsmában” kérdésre, 63%-a járt, illetve szokott járni romkocsmába. Nemüket tekintve:

1.diagram: Nemek romkocsmába járási szokásai

Forrás: saját felmérés alapján saját szerkesztés

Mindkét nem többségében jár, vagy járt már romkocsmában, de míg a nők nagy arányban (69%-ban) válaszoltak „igen”-nel, addig a férfiaknál sokkal kisebb a különbség, csupán 53%-uk jár romkocsmába.

Akik „nem”-mel válaszoltak erre a kérdésre, azoknak itt véget ért a kérdőív. A többiek a következő kérdésekre válaszoltak.

Megkértem a kitöltőket, hogy soroljanak fel három romkocsmát (melyek először eszükbe jutnak). Az eredmény a következőképpen alakult. Legtöbben (45-en) a Szimpla Kertet írták, ezt követte a Fogasház, amit 19-en írtak. Harmadik helyen az Instant végzett, amit 17-en írtak, hatan az UdvarRomot, öten az Ellátó Kertet, a Csenedest, a Kertemet, a Füge udvart és a Dobozt. Négy ember írta az Élesztőt, a Dürer Kertet, az Anker't-et és a Kuplungot, hárman a Corvintetót és a Pinyót, ketten a Mika Tivadar Mulatót, a Trapézt, a Púdert, a Roncsbárt és a Hétkert. Egy-egy szavazatot kapott az Ötkert, a

Mazel Tov, a Szatyor, a Grandio, a Kőleves Kert, a Margitutcakilenc, a Mélypont, a Csinos, a Szoba, a Sufni, a Sark2, az Óbár, a Mélyvíz, a Kelta, a Vakegér, a Tarajos gőte, a Filter, a Rigai, a Rácskert, a Morrison's, az 57-es söröző, a Place bár, a Romkocsmá, a Kőkorsó, a Piszkos Fred, az Andersen, és a Tripla. De még a Gozsdu udvar is kapott egy szavazatot.

Egyesekről írtam már az előzőekben, ezek a népszerűbbek, őket többen is megemlítették. Többről csak hallottam, viszont ezek nagy része nem romkocsmá, hanem „sima” kocsmá, vagy bár, a Morrison's pedig szórakozóhely.

A felsoroltak között volt a Gozsdu udvar is, amit az interneten szeretnek nagy romkocsmaként definiálni, így ez terjedt el a köztudatban, ám ez egy tévhit, nem értek vele egyet. A Gozsdu udvar egy hangulatos része a VII. kerületnek, illetve a „bulinegyednek”, és a turisták is nagyon kedvelik. Több vendéglátóhely található meg itt, többek között bisztrók, borozók, kávézók, sörözők, éttermek. Ám a dolgozat elején megfogalmazott definíciónak megfelelő romkocsmá nem található meg a Gozsdu udvarban, illetve maga a Gozsdu udvar sem felel meg annak.

Azt a következtetést tudtam levonni ebből a kérdésből, hogy az emberek nincsenek teljesen tisztában a romkocsmá fogalmával. A híresebb „bulinegyeden” belüli romkocsmákat ismerik, az azokon kívüliekről pedig – többször tévesen – csak sejtik, hogy az.

Egy másik kérdésem is arra irányult, hogy megtudjam, mennyire ismerik a romkocsmákat, jelen kérdésnél a „bulinegyeden” kívüli romkocsmákat,

illetve mit gondolnak, mi a különbség – ha van – a „bulinegyeden” belüli, illetve azon kívüli romkocsmák között.

2.diagram: Fiatalok „bulinegyeden” kívüli romkocsmák ismertsége

Forrás: saját felmérés alapján saját szerkesztés

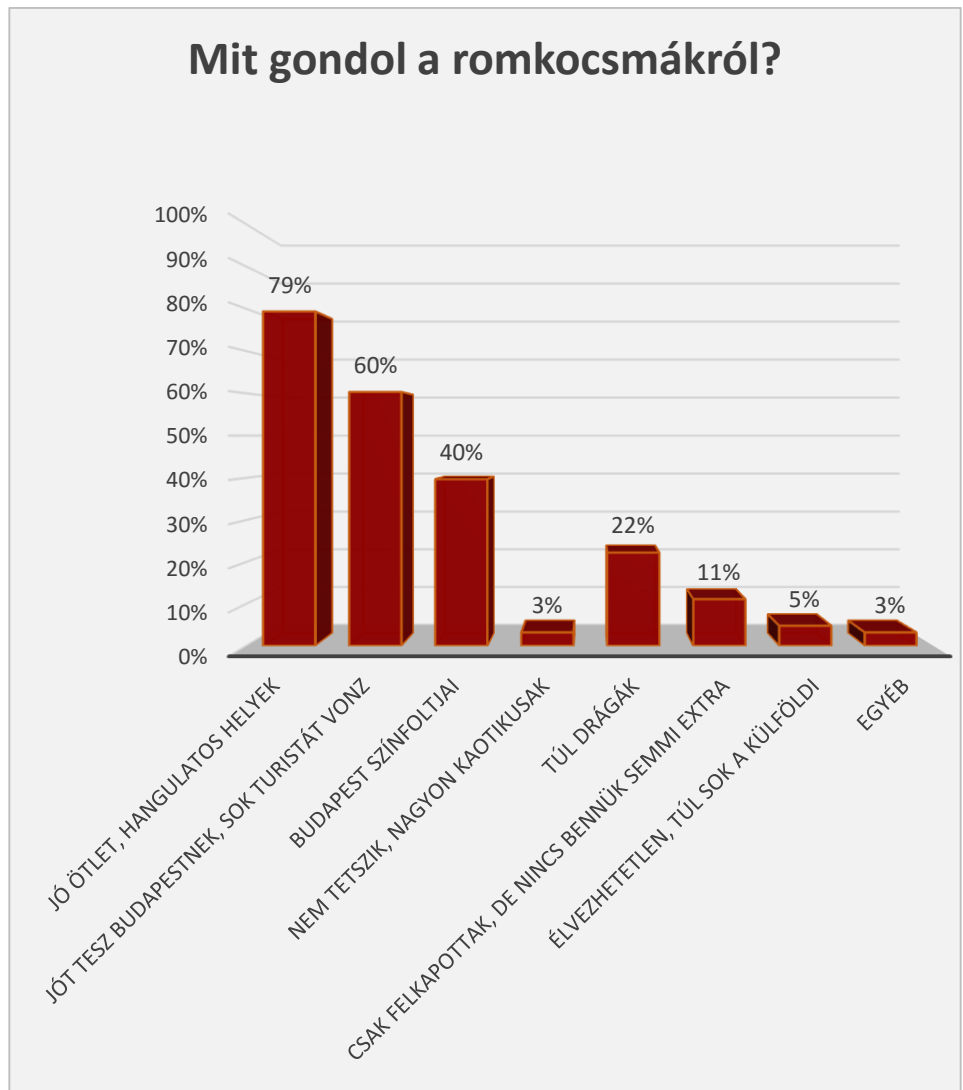
A kitöltők csupán 48%-a ismer „bulinegyeden” kívüli romkocsmát. (Ugyan az Instant a harmadik legtöbbet említett romkocsma volt, ami a megfogalmazásom szerint már a „bulinegyeden” kívül esik.)

A különbözőségekre vonatkozó kérdésre a legtöbben azt válaszolták, hogy olcsóbbak a „bulinegyeden” kívüli romkocsmák, kevesebb a külföldi vendég, és kevesebb ember jár oda, más a vendégkörük, illetve kevésbé „felkapottak”.

A válaszok véleményem szerint reálisak. A Púder esetében megvizsgáltam a válaszokat, és csak félig-meddig bizonyultak igaznak. Az árak néhány esetben valóban olcsóbbak, kevesebb a vendég (bár a hely kapacitásához képest nem feltűnően), más a vendégkör

összetétele, itt idősebbek is megfordulnak, és a külföldiek aránya is kisebb.

Következőkben azt tudakoltam, hogy mit gondolnak a romkocsmákról. Ez többválasztós kérdés volt, ami a következő eredményt hozta.

3.diagram: Vélemények a romkocsmákról

Forrás: saját felmérés alapján saját szerkesztés

A válaszolók – akik szoktak romkocsmába járni – többségének pozitív véleménye van a romkocsmákról. Csak néhányuknak nem tetszik, illetve a negatívumok közül a „túl drága” vezet a sort. Az egyéb kategóriára az egyik kitöltő azt válaszolta, hogy a romkocsmá „*változatos, egyedi, művészi*”, sőt egy 40 feletti úr „*hiányolta fiatalkorában*”, tehát ezek is pozitívumok.

A fentiekből arra a megállapításra jutottam, hogy a magyarok büszkék a romkocsmáinkra, jó ötletnek és egyedinek tartják őket, amik Budapest megannyi látnivalója mellett bevonzák a turistákat.

Következő kérdésem az volt, hogy milyen célból járnak romkocsmába. Arra voltam ezúttal kíváncsi, hogy mennyire változtak meg a szórakozási szokások, illetve, hogy melyik csoportba (szórakozóhely vagy „sima”) tartozó romkocsmák lehetnek népszerűbbek.

4.diagram: Romkocsmába járási célok

Forrás: saját felmérés alapján saját szerkesztés

Itt is több választ jelölhettek meg. Többségük legszívesebben a barátaival jár romkocsmába iszogatni, beszélgetni. Tapasztalatom szerint itt nem a bulizás a cél, hanem, hogy jó társaságban jól érezzék magukat. Erre a célra a „sima”, beülős romkocsmák alkalmasak. Közülük 19-19% bulizni jár romkocsmákba, így ők inkább a romkocsmá szórakozóhelyeket keresik fel, mint például a Doboz vagy az Instant. A maradék szintén iszogatni megy romkocsmába, ám azzal a céllal, hogy tovább megy más szórakozóhelyre.

A válaszokból kiderült számomra, hogy megváltoztak a fiatalok szórakozási szokásai. Előnyben részesítik a jó társasággal, barátokkal eltöltött időt, mint szórakozóhelyen való bulizást. De ez nem jelenti azt, hogy egy helyen maradnak meg egész este. Mivel a „bulinegyedben” szinte egymás mellett találhatóak meg a különböző bárók, romkocsmák, így egy éjszaka alatt a fiatalok akár több helyet is fel tudnak keresni.

Ezt követően arra voltam kíváncsi, hogy mi alapján döntenek egy bizonyos romkocsmára mellett. Itt is több választ lehetett megjelölni.

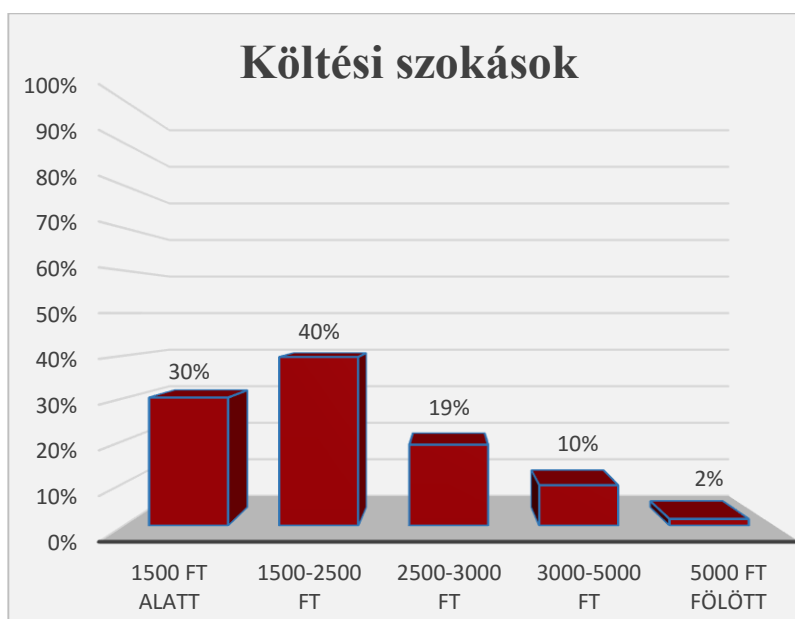
5.diagram: Romkocsmára választási szokások

Forrás: saját felmérés alapján saját szerkesztés

A válaszolók főképp ismerőseikre, illetve azok tapasztalataira hallgatnak, mikor egy bizonyos

romkocsmá mellett döntenek. Fontos nekik továbbá a hely hangulata, jól bevált hely legyen, az árak, illetve az online felületeken megjelent cikkek, vélemények is. Ellenben a plakátokat/szórólapokat, illetve a honlapokat nem figyelik. Véleményem szerint a romkocsmáknak nagyobb figyelmet kellene szentelniük a marketingre, hogy még több ember figyelmét fel tudják kelteni, ezzel becsalogatva őket saját romkocsmájukba.

A költési szokásokra is rákérdeztem, mert a „bulinegyed” árai a külföldiekhez igazodnak, ezért kíváncsi voltam, hogy a magyar fiatalok hogy reagálnak erre.

6.diagram: Költési szokások

Forrás: saját felmérés alapján saját szerkesztés

A kitöltők többsége 2500 Ft, vagy az alatt költ. Véleményem szerint a kocsmákba/romkocsmákba járó fiatalok inkább a mennyiséget tartják szem előtt, nem pedig a minőséget. Ám a minőséget meg kell fizetni.

Azt is figyelembe kell venni az előző válaszok elemzésénél, hogy a fiatalok egyre gyakrabban – hetente vagy hetente többször – járnak el inni, vagy bulizni. Így az egy-egy estére jutó keret is kevesebb, mintha havonta csak egyszer mennének el szórakozni.

A válaszadók fele (51%-a) gyakran – hetente legalább egyszer – fogyaszt alkoholt, 43%-uk alkalmanként – havonta egyszer-kétszer. Csupán 6% válaszolta azt, hogy ritkán, 2-3 havonta iszik, és a kitöltők közül senki sem absztinens.

Az általános kérdések után konkrétan rákérdeztem a Szimpla Kertre. Jártak-e már ott, illetve mi a véleményük róla. A válaszolók többsége, 79%-a járt már a Szimpla Kertben.

A vélemények a következőképpen alakultak. A válaszok 36%-a pozitív volt. Ezeket említették a legtöbben: *„jó hely”, „egyedi (volt)”, „kreatív, hangulatos, a többi romkocsmában is ezt a vonalat kéne erősíteni”, „jót tesz a turizmusnak”, „Jó hely, egy igazi úttörő a Kőleves Vendéglő mellett, akik nem törődve az akkori lepusztult környékkel, hittek abban, hogy a városrész felvirágzik. A legtöbb környéki romkocsmával ellentétben a fent említett két vendéglátóegység idején semmi sem utalt a változásra.”*

A vélemények 24%-a volt csak negatív: *„nagyon sok a külföldi”, „drága”, „zsúfolt”, „felkapott”, „régén jobb volt”, illetve „divathely lett”*. A válaszok 36%-ában negatívumok és pozitívumok egyaránt szerepeltek.

Úgy vélem mindenkiben felidéznek szép emlékeket a romkocsmák, jelen esetben a Szimpla Kert,

de a válaszokból az is látszik, hogy a magyaroknak nem tetszik, hogy a külföldiek magukévá tették a helyet. Nagyon zsúfolt lett, hozzájuk igazítják az árakat is, ezért a magyar közönség már nem szívesen jár oda.

Záró kérdésem: az „újhullámos romkocsmák” kapcsán, arra voltam kíváncsi, hogy kitöltőim hallották-e már ezt a kifejezést, ha nem akkor szerintük mit jelenthet, mire asszociálnak, ha meghallják ezt az elnevezést.

A következő válaszok születtek: *„romkocsmahangulatú, de dizájnosabb, letisztultabb”, „merészebbek, minimális berendezés, extrém helyek”, „szándékosan romkocsmákká alakított hely”, régi stílus ötvözve az újszerű szolgáltatásokkal”, „a növekvő igény miatt nyílt romkocsmák”, „direkt romkocsmássá tesznek egy helyet, ami nem is olyan romos”, „minőségibb ételt, italt felszolgáló hely”, „olyan új romkocsmákat jelöl, aminek az alapötlete ugyanaz, mint az eredetié, csak valamit újítottak, megváltoztattak rajta”, „új megközelítésbe helyezi a romkocsmákat, de az alapötlet megmarad”, „a fiatalokat célozza meg célközönségként”. Ám a legtöbben még nem hallották ezt a kifejezést.*

Akik válaszoltak erre a kérdésre, azok úgy vélem jól értelmezték ezt a kifejezést. Minden válaszban van jó elgondolás.

A kérdőív eredménye alátámasztotta az előfeltevésemet arról, hogy mit gondolnak a magyar fiatalok a romkocsmákról, és milyenek a szórakozási szokásaik.

4. Konklúziók, javaslatok

A dolgozatban eddig leírtakból sok mindent megtudhattunk a romkocsmákról. Most pedig essen szó a „hogyan továbbról”, a jövőről.

„Megfigyelhető egy minőségi változás és tisztulási folyamat a romkocsmák világában, egyrészt sokkal heterogénebb, másrészt jelentősen igényesebb lett a romkocsmák kialakítása. Ma már átgondoltabb koncepcióval kell előállnia annak, aki romkocsmát nyit. Az eredeti recept – szedj össze minél több kiszuperált bútort egy lepukkant térben – önmagában már nem működik, ennél eredetibb ötlet kell, másrészt a magyar közönség már kezd ráunni.”^{xiv} (Fülöp Adrián, az Instant programszervezője, romkocsmak.hu)

Meglátásom szerint az évek során átalakultak a fiatalok szórakozási szokásai. Inkább baráti társasággal ülnek be egy helyre (akár romkocsmába), mint hogy szórakozóhelyre menjenek, de egy éjszaka alatt több helyen is megfordulnak. A vendéglátósoknak a vendégek becsalogatásán túl, a minél hosszabban ott tartását is célként kéne kitűzniük.

A magyar fiatalok, a szórakozni vágyó emberek úgy vélem lassan kiszorulnak a „bulinegyedből”, mint ahogy a Szimplából. Külföldön elterjedt a hír, hogy Budapesten milyen jó helyeken lehet szórakozni – olcsón! – így egyre több külföldi jön csak emiatt Budapestre. Éjszakánként megtelik a „bulinegyed”, a magyar fiatalok pedig új lehetőségek után nézhetnek.

Szerintem ma Magyarországon már nem éri meg a Szimpla Kerthez hasonló romkocsmát nyitni. Úgy érzem a magyarok már unják, hogy folyamatosan a romkocsmákkal azonosítják Budapestet, így meg se fordul a fejükben például egy Szimpla Kertbe elmenni péntek este, mivel tudják, hogy tele lesz külföldivel, míg máshol nyugodtabban és akár olcsóbban meg tudnak inni egy pohár bort, vagy egy korsó sört.

Az sem biztos, hogy a romkocsmák sokáig ott maradhatnak, ahol most vannak. Az ingatlanpiac eddigi pangása jól jött a vendéglátósoknak, és jó áron tudták bérbe venni a romos házakat, melyek renoválása a válság miatt maradtak félbe (például az Instant és a Fogasház esetében). Ám az ingatlanpiac kezd fellendülni, és igény van az újjépítésű apartmanokra a VII. kerület ezen részén, amit pont a romkocsmák tettek híressé, s emelték az itteni ingatlanok értékét, ezzel bevonzva a befektetőket. A romkocsmák egy részének hosszú távú bérleti szerződésük van, így egy ideig nem lesz változás, ám a beruházók eredetileg nem romkocsmát terveztek az épületekben, hanem szerették volna felújítani az épületet, befejezni a beruházást, vagy eladni azt. (Fogasház esetében) Így kérdéses, hogy ha lejár a bérleti szerződés, maradhatnak-e a romkocsmák ott, ahol most találhatóak. Vagy ha fel is újítják az épületet, más formában visszatérhetnek-e régi helyükre. (Kuplung esetében)

Egy biztos, a romkocsmák esetében – mivel félbemaradt beruházásokról van szó – már kész tervek vannak az épületek sorsáról, így a bérleti szerződések lejárta után rögtön meg is lehetne kezdeni a felújításokat.

A kérdés már csak az, hogy a változásokhoz mit szólnak a magyarok, illetve a külföldiek.

Budapestet mára főként a romkocsmákkal és a bulizással azonosítják. De fővárosunk nem csak ennyiből áll, ahogyan azt a következő kép is nagyon jól mutatja. (A falfestmény a Mika Tivadar Múzeum tüzfalán található.)

7.ábra: Tűzfalfestmény a Kazinczy utcában

Forrás: http://indafoto.hu/anna_schwelung/image/21361749-22b9a13b

(megtekintve: 2015 november 4)

5. Összefoglalás

Témám, a romkocsmák világa nagyon érdekes és izgalmas. A kezdeti érdeklődésem nem volt alaptalan, sőt a kutatásom alatt még jobban megismertem ezeket a vendéglátóhelyeket, illetve azok történetét, és egy teljesebb képet kaptam róluk, amit remélem sikerült átadnom.

Kutatásom során kiderült számomra, hogy a romkocsmák többek, mint egyszerű vendéglátóhelyek, amik közül nehéz eldönteni, hogy hova menjünk szombat este szórakozni.

Bár a romkocsmák már 11 éve jelen vannak Budapesten és a köztudatban, mégis nehéz volt egy olyan témában kutatni, amelyben ezelőtt még nem született lényegesebb szakirodalmi kutatás. Talán ez a munka méltó lesz elkezdni a sort.

Örülök, hogy megismerhettem, milyen volt a VII. kerület régen, s milyen nehézségekkel kellett megküzdenie annak a négy fiatalnak, hogy egy ilyen – külföldiek körében is – hatalmas népszerűségnek örvendő helyet tudjanak létrehozni.

Remélem azok, aki elolvasta a dolgozatomat, az élvezte, és teljesebb képet kapott a romkocsmák világáról, amely összetettebb, mint elsőre hinné az ember.

6. Mellékletek

Fókuszcsoporthos interjú válaszai

„Saját abszolút szubjektív véleményem szerint a romkocsmák két részre oszthatóak. Egyik az a csoport, amelybe azok tartoznak, ahova presztízs elmenni, nívós, külföldiek által is preferált hely. Ezekben én nem látok annyi egyediséget. A másik csoport számomra kedvesebb, mert kicsit kevésbé népszerűek, de annál hangulatosabbak. Valamennyi emberben szép emlékeket idéznek, otthonosabbak, és a kiszolgálás is emberközpontúbb, nem attól függ a modora a felszolgálónak, hogy milyen áron rendelt az ember. Nekem ez a romkocsmák, számomra az életem egyik legkedvesebb időszakát idézi vissza a Szatyor és a Ponyvaregény, mindig szívesen fogok rá gondolni.”
(Lili, 21)

„Olyan beülős helyek, amiknek a berendezése kicsit alter: összevissza székek és asztalok. Inkább a hely hangulata van előtérben. Nem az a klasszikus elrendezésű, inkább több fős asztalok vannak, de azokhoz akár több társaság is leülhet. Nagyon fiatalos és szabad az egész hely. A kiszolgálás a pultnál történik, csak a poharakat szedik össze az asztalokról.” (Lili, 22)

„Szerintem a romkocsmá mindenféle random berendezési tárgyakkól összerakott hely. Van, hogy belsőudvarok, vagy lebontott házak telkén épültek. Nekem a romkocsmák mindig ilyen hipszter dolgok voltak, amik nem a retrot hozták vissza teljesen, hanem azt modernbe ültették át.” (Lilla, 23)

„Elsődlegesen az épület kinézete miatt mondom egy romkocsmára, hogy romkocsmá. Picit romos, picit lepukkant, picit ócska, de nekem pont ez adja meg a hely hangulatát.” (Kinga, 24)

„A romkocsmáknak egyedi belső dizájnjuk, és rövid, meghökkentő, de pont ezért könnyen megjegyezhető (Púder, Szatyor, stb.) nevük van. Olcsó a fröccs, és hamburgert, illetve hasonló ételeket lehet rendelni.” (Zsuzsi, 28)

„A romkocsmák régi épületekben biztosítanak autentikus környezetet. Hangulatával ragadják meg a belátogatókat.” (Laura, 30)

„Szerintem egy légterű, omladozó vakolatú, retro vagy eredeti 50-es, 60-as, 70-es évekbeli tárgyakkal megtűzdelt, kerti asztalokkal, székekkel berendezett vendéglátó egység. A '68-as diáklázadás szellemiségét idézi meg, a minden kötöttségektől mentes szabad

szellem és lélek, ami még a szórakozásban is manifesztálódott.” (Boglárka, 49)

Online kérdőív

Kedves Kitöltő!

Papp Boróka vagyok a Budapesti Gazdasági Főiskola, Turizmus-vendéglátás szak végzős hallgatója. Az alábbi kérdőív kitöltésével hozzájárulsz szakdolgozatom sikeréhez. Kérdéseim a romkocsmákkal, azok népszerűségével, illetve a romkocsmákba járási szokásokkal kapcsolatosak.

Romkocsma alatt azokat a régi házakban, vagy azok udvaraiban működő vendéglátóhelyeket értem, amelyek berendezései főként random összehordott székekből, asztalokból, vagy ezeknek is használható egyéb bútorokból állnak. Kínálatuk főleg italokból áll, de ételek (főleg street food) is fellelhető bennük.

A kérdőív teljesen anonim, kitöltése maximum 5 percet vesz igénybe.

Előre is köszönöm a közreműködésedet!

1. Nemed?

- nő
- férfi

2. Életkorod tekintve melyik csoportba tartozol?

- 18 év alatt
- 18-26
- 27-40

- 40 fölött
3. Lakóhelyed tekintve melyik csoportba tartozol?
- Budapest
 - nagyváros
 - kisváros
 - falu/község
4. Mi a legmagasabb iskolai végzettséged?
- érettségi
 - szakmunkás
 - OKJ
 - folyamatban lévő Bsc/Msc képzés
 - diploma
 - egyéb
5. Szoktál romkocsmába járni?
- igen
 - nem
6. Sorolj fel 3 romkocsmát! (amik először az eszedbe jutnak)
7. Mit gondolsz a romkocsmákról? (legfeljebb 3-at jelölj meg)
- jó ötlet, hangulatos helyek
 - jót tesz Magyarországnak/Budapestnek, sok turistát vonz
 - Budapest színfoltjai
 - nem tetszenek, elég kaotikusak
 - túl drágák
 - csak felkapottak, de nincs bennük semmi extra
 - élvezhetetlen, túl sok a külföldi
 - egyéb
8. Milyen célból jársz romkocsmába? (legfeljebb 3-at jelölj meg)
- barátokkal iszogatás

- buli előtti „alapozás”
 - bulizás
 - „alapozás” és bulizás egy helyen
 - egyéb
9. Mi alapján döntesz úgy, hogy elmész egy romkocsmába? (legfeljebb 3-at jelölj meg)
- ismerősök/barátok ajánlása alapján
 - interneten olvasottak alapján
 - plakát/szórólap alapján
 - megtetszik a honlapja
 - a hely hangulata miatt
 - jó árak
 - már jól bevált hely
 - egyéb
10. Mennyit szoktál általában romkocsmában költeni egy alkalommal?
- 1500 Ft alatt
 - 1500-2500 Ft
 - 2500-3000 Ft
 - 3000-5000 Ft
 - 5000 Ft fölött
11. Ismersz „bulinegyeden” kívüli romkocsmát? („bulinegyed” alatt az Andrássy út – Nagykörút – Dohány utca – Kiskörút által határolt területet értem)
- igen
 - nem
12. Szerinted mi a különbség a „bulinegyeden” belüli illetve kívüli romkocsmák között?
13. Hazánk első romkocsmája a Szimpla Kert. Jártál már ott?
- igen
 - nem
14. Mit gondolsz róla?

15. Hallottál már az „újhullámos romkocsmá” kifejezésről? Ha igen, szerinted mit takar? (ha nem hallottad még ezt a kifejezést, ugord át, vagy írd le, mire asszociálsz)

16. Milyen gyakran fogyasztasz alkoholt?

- gyakran (hetente legalább egyszer)
- alkalmanként (havonta egyszer-kétszer)
- ritkán (2-3 havonta)
- nem fogyasztok alkoholt

Válaszodat rögzítettük.

Az előzőekben kimaradt romkocsmák bemutatása

Ellátó Kert: az Ellátó Kert a Kazinczy utcában található kerthelyiség, amihez tartozik egy kisebb területű benti rész is. Igazi romkocsma hangulatot idéz, mexikói konyhával.

Doboz: a Klauzál utca kedvelt szórakozóhelye. Az udvarán áll a kerület legidősebb (318 éves) fája. „*A hely négy évszakos prémium romkocsmaként aposztrofálja magát*”^{xv} (welovebudapest.hu), ami azt jelenti, hogy a romkocsmák tömegéből a minőséggel akarnak kitűnni.

UdvarROM és a Füge udvar: a Klauzál utcában találhatóak egymás mellett. Hasonló hangulatot és árakat képviselnek, ezért úgy gondolom, lehet együtt beszélni róluk. A magyar közönség körében népszerűek, mert a romkocsmákhoz képest olcsóbbak az áraik.

Anker't: a Paulay Ede utcában van, ami kicsit távolabb esik a „bulinegyed” központjától, de így is nagy népszerűségnek örvend az Anker kerthelyisége.

Grandio: ahogy a neve is utal rá, a Nagy Diófa utcában nyitotta meg kapuját. Romkocsma és egyben hostel. (A hostel belső udvarát rendezték be romkocsmának, dzsungelre utaló növényzettel.)

Kőleves Kert: a Kazinczy utcában helyezkedik el, az egyik legrégebbi romkocsmánk. A kerthelyiség melletti épületben működik a Kőleves Vendéglő.

Kuplung: „*koncertterem, kiállítótér, és alkotóműhely*”^{xvi} (welovebudapest.hu), az egyik olyan

romkocsmá, amely túlélte a 2005-ös bezárási hullámot. Egy régi autószerelő műhelyben nyílt a Király utcában. Főleg az „underground” közönség körében népszerű.

Liebling: a Fogasház szomszédságában kezdte meg működését 2014-ben. Hangulatos emeleti terasszal rendelkezik, ám nem az a tipikus, inkább újhullámos romkocsmának nevezném.

Corvintető: a Blaha Lujza téren, a régi Corvin Áruház tetőterasa kedvelt szórakozóhely. Nyáron a teraszon, a hidegebb időben pedig egy szinttel lejjebb lehet szórakozni a 80-as éveket idéző környezetben. A hely erőssége az elektronikus zenei kínálata.

Dürer Kert: a Városligetnél, az ELTE egykori Ajtósi Dürer sori épületében van, s hatalmas kerttel rendelkezik.

Kertem: csak úgy, mint a Dürer Kert, a Városligetben, az Olof Palme sétányon áll, amit napközben a családok, este pedig a szórakozni vágyó fiatalok vehetik birtokba.

Gondozó Kert: a VIII. kerületben, a Vajdahunyad utcában található kerthelyiség.

Élesztő: kézműves söröző a Tűzoltó utcában, romkocsmá hangulattal.

Filter Klub: pincehelyiség, amely ugyan a VII. kerületben található, de már a körúton túli részen.

KisCsendes: a Csendes létterem – melynek a lakók panaszai miatt kellett bezárania – utódját, a Károlyi-kertnél hívták életre. Hozzá tartozik még a Csendes Társ

terasz, a Pesti Szatócs, illetve a CsendesM egészségtudatos étterem is.

Ötkert: a Zrínyi utcában, több korosztály körében is népszerű szórakozóhely. Nappal étteremként működik (nyáron élő zenével), csütörtök estétől szombat estéig pedig a szórakozni vágyók veszik birtokukba. Több kulturális program (előadások, koncertek, játékonysági rendezvények, stb.) helyszíne.

Szatyor: térképünkön a romkocsmák egyetlen budai képviselője a Bartók Béla úton található. Külsőjében nem nevezhető romkocsmának, belül viszont igen. A belső romkocsmás dizájnt fiatal képzőművészek csoportja alakította ki. Kulturális programokban itt sincs hiány: irodalmi esteknek, koncerteknek, beszélgetéseknek, kiállításoknak ad helyet.

2005. évi CLXIV. törvény a kereskedelemről

Az üzletek üzemeltetésének és nyitva tartásának rendje

6.§ (1) Az üzlet nyitvatartási idejét a vásárlási szokások, a foglalkoztatottak és a lakókörnyezet érdekeinek figyelembevételével - a kiskereskedelmi szektorban történő vasárnapi munkavégzés tilalmáról szóló törvény és a felhatalmazása alapján kiadott jogszabályok, valamint e törvény keretei között - a kereskedő állapítja meg.

(1a) Az az üzlet, amely kis- és nagykereskedelmi tevékenységet azonos helyen és időben folytat, a kiskereskedelmi szektorban történő vasárnapi munkavégzés tilalmáról szóló törvény rendelkezéseinek alkalmazása során kiskereskedelmi tevékenységet folytató üzletnek minősül.

(1b) Az az üzemanyagöltő állomás területén működő üzlet, amely nem értékesít üzemanyagot, a kiskereskedelmi szektorban történő vasárnapi munkavégzés tilalmáról szóló törvény rendelkezéseinek alkalmazása során kiskereskedelmi tevékenységet folytató üzletnek minősül.

(2) A kereskedő köteles

a) az üzlet nyitvatartási idejét az üzlet létesítésére vonatkozó bejelentésben vagy a működési engedély iránti kérelemben, illetve az abban bekövetkező változást az azt megelőző nyolc napon belül a kereskedelmi hatóságnak bejelenteni;

b) az üzlet nyitvatartási idejéről és az abban bekövetkező változásokról a vásárlókat tájékoztatni.

(3)

(4) A települési önkormányzat képviselő-testülete (Budapesten a kerületi önkormányzat képviselő-testülete, a fővárosi önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a fővárosi önkormányzat közgyűlése) - a helyi sajátosságok figyelembevételével - rendeletben szabályozhatja

a) az üzletek éjszakai (22 és 6 óra közötti) nyitva tartásának a kiskereskedelmi szektorban történő vasárnapi munkavégzés tilalmáról szóló törvényben és a felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletben foglalt feltételei további korlátozását, valamint

b) a világörökségi területen működő, szeszes italt kimérő, árusító kereskedelmi, illetve vendéglátó üzletek 24 és 6 óra közötti nyitva tartásával összefüggő - a közbiztonság, illetve a köztisztaság fenntartásához kapcsolódó - többletfeladatokhoz igazodó összegű felügyeleti díjat.

(4a) A felügyeleti díjat a helyi rendelet legfeljebb 20 Ft/fő/éjszakai nyitvatartási nap mértékben határozhatja meg. A felügyeleti díj összege az üzlet éves korrigált iparűzési adóalapjának 0,5%-át nem haladhatja meg. A felügyeleti díj alapja vendéglátó üzletek esetén a működési engedélyben vagy igazolásban meghatározott befogadóképesség, egyéb üzletek esetében az alapterület alapján számított 3 négyzetméterenként egy fő. A felügyeleti díjat negyedévente, az azt követő hónap 15-éig kell megfizetni az illetékes önkormányzat erre a célra létrehozott számlájára.

(4b) A felügyeleti díjat az önkormányzat kizárólag a felügyeleti díj fizetésére kötelezett üzletek által közvetlenül vagy közvetve okozott, a települési önkormányzatot egyébként terhelő közbiztonsági, illetve köztisztasági feladatokat meghaladóan az éjszakai nyitva tartással összefüggésben keletkező - az önkormányzat által elkülönítetten kimutatott - közbiztonsági, illetve köztisztasági többletfeladatok ellátására fordíthatja.

(5) A kereskedelmi hatóság bejelentés alapján vagy hivatalból - a lakók egészséges életkörülményeinek és pihenéshez való jogának biztosítása érdekében - a külön jogszabályban meghatározott veszélyes mértékű zaj esetén az üzlet éjszakai (22 óra és 6 óra közötti) nyitva tartását - korlátozhatja akkor is, ha az üzlet a kiskereskedelmi szektorban történő vasárnapi munkavégzés tilalmáról szóló törvény vagy a felhatalmazása alapján kiadott kormányrendelet rendelkezései alapján nyitva tarthat. A korlátozás keretében a kereskedelmi hatóság a jogsértő állapot megszüntetéséig kötelező éjszakai zárvatartási időszakot rendelhet el.

(6) A kereskedelmi tevékenységhez kapcsolódóan nem használható hirdetés vagy figyelemfelhívás céljára olyan hanghatást okozó eszköz, amely a külön jogszabályban meghatározott veszélyes mértékű környezeti zajjal jár.

(7) Vendéglátó üzletben a vendégek szórakoztatására zeneszolgáltatás, műsoros előadás, táncrendezvény vagy egyéb szórakoztató szolgáltatás olyan módon nyújtható, illetve szervezhető, hogy az nem járhat a külön jogszabályban meghatározott veszélyes mértékű környezeti zajjal.

(8) A világörökségi területen működő, szeszes italt kimérő, árusító kereskedelmi, illetve vendéglátó üzlet 24 és 6 óra közötti nyitva tartásához a jegyző engedélyre van szüksége. Az engedélyezési eljárásban az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv szakhatóságként vesz részt, amely szakhatósági eljárás a vendéglátó üzlet 24 és 6 óra közötti nyitva tartásának a közbiztonságra gyakorolt hatásával, a személy- és vagyonbiztonsággal kapcsolatos szakkérdésre, továbbá az üzlet működésével összefüggésben elkövetett jogellenes cselekmények megismétlődése veszélyének értékelésére irányul. A jegyző az engedélyt - az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv szakhatósági közreműködése mellett - hivatalból háromévente felülvizsgálja; amennyiben a megadását követően felmerült körülmények folytán a szakhatósági állásfoglalás a felülvizsgálat során az eredeti tartalommal nem adható meg, a jegyző az engedélyt módosítja vagy visszavonja.

(9) A (8) bekezdés alapján kiadott engedély megadása a korábbi kérelem elutasításától számított legalább hat hónap elteltével kérelmezhető ismételten ugyanarra a helyiségre.

(10) A (8) bekezdés hatálya alá tartozó, a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény módosításáról szóló 2013. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) hatálybalépésekor működési engedéllyel vagy igazolással, valamint a 24 és 6 óra közötti nyitvatartási jogosultsággal rendelkező, szeszes italt kimérő, árusító kereskedelmi, illetve vendéglátó üzletek esetében, amennyiben a jegyző akár hivatalból, akár a rendőrség írásbeli tájékoztatása alapján észleli, hogy a (8) bekezdés szerinti engedély megadásához

szükséges feltételek nem állnak fenn, az üzlet 24 és 6 óra közötti nyitva tartását korlátozhatja.

Forrás:

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A05001

[64.TV](#) (olvasva 2015 november 3)

Külföldi cikkek Budapestről:

http://travel.cnn.com/budapests-best-ruin-bars-051056?hpt=hp_c5 (olvasva 2015 október 31)

<http://edition.cnn.com/2015/10/29/travel/insider-guide-budapest/> (olvasva 2015 október 31)

<http://www.cntraveler.com/galleries/2014-10-20/top-25-cities-in-the-world-readers-choice-awards-2014/29>
(olvasva 2015 október 31)

<http://www.lonelyplanet.com/europe/travel-tips-and-articles/77757#ixzz2WmRAfwuj> (olvasva 2015 október 31)

<http://www.theguardian.com/travel/2015/jun/05/top-10-craft-beer-bars-budapest-hungary> (olvasva 2015 október 31)

<http://www.lonelyplanet.com/hungary/budapest/travel-tips-and-articles/76771> (olvasva 2015 október 31)

http://www.huffingtonpost.com/jeanine-barone/see-budapest-like-a-local_b_2068658.html (olvasva 2015 október 31)

<http://www.bbc.com/travel/story/20110809-exploring-the-ruin-pubs-of-budapests-seventh-district> (olvasva 2015 október 31)

<http://welovebudapest.com/budapest.nevezetessegei/a.travelettes.net.talalt.10.okot.ami.miatt.mindenki.beleszeret.budapestbe> (olvasva 2015 október 31)

http://www.huffingtonpost.com/thrillist/the-7-absolute-best-free_b_7032940.html (olvasva 2015 október 31)

http://turizmus.com/fokusz/budapest-a-hipszter-varos-1132242?utm_source=http%3A%2F%2Fturizmus.com%2F&utm_medium=email&utm_campaign=Sztr%C3%A1jk+alatt+a+WTM+%C7%80+%C3%89v+v%C3%A9g%C3%A9n+nyit+Esztergom+%C3%BAj+n%C3%A9gycsillagosa&utm_source=http%3A%2F%2Fturizmus.com%2F&utm_medium=email&utm_campaign=Sztr%C3%A1jk+alatt+a+WTM+%C7%80+%C3%89v+v%C3%A9g%C3%A9n+nyit+Esztergom+%C3%BAj+n%C3%A9gycsillagosa (olvasva: 2015 november 3)

Felhasznált irodalom:

MARTOS Gy. (2004), *A vendéglátó üzleti vállalkozások tárgyi feltételrendszere*, Duál Budapest Bt., Budapest

<http://romkocsmak.hu/> (olvasva: 2015 október 23)

<http://szimpla.hu/> (olvasva: 2015 október 23)

https://www.tripadvisor.co.hu/Attractions-g274887-Activities-c20-Budapest_Central_Hungary.html

(olvasva: 2015 október 23)

www.ksh.hu (olvasva 2015 október 31)

- Budapest turizmusa

http://sziget.hu/fesztival/info/hirek/ismet_europa_legjobbj_a_sziget.18986.html (olvasva: 2015 november 2)

<http://welovebudapest.com/budapest.nevezetessegei/egyre.tobb.kulfoldi.szereti.budapestet.a.legujabb.turisztikai.adatok.szerint> (olvasva: 2015 október 23)

http://turizmus.com/fokusz/toretlen-a-vendegszam-novekedese-budapesten-1132442?utm_source=http%3A%2F%2Fturizmus.com%2F&utm_medium=email&utm_campaign=Komp+j%C3%A1r+majd+Badacsony+%C3%A9s+Fony%C3%B3d+k%C3%B6z%C3%B6tt+%C7%80+T%C3%B6rtelenn+a+vend%C3%A9gsz%C3%A1m+n%C3%B6veked%C3%A9se+Budapesten (olvasva: 2015 november 22)

- VII. kerületről:

http://www.iranymagyarorszag.hu/keres/budapest_vii_kerulet/latnivalok-p1/ (olvasva: 2015 október 23)

http://index.hu/kultur/életmod/2015/04/30/varostura_a_kejnegyed_bugyrai_zsidonegyed_falanszter/ (olvasva: 2015 október 23)

http://magyarhirlap.hu/cikk/1491/Romkocsmak_az_egy_kori_gettoban (olvasva: 2015 október 23)

- Fókuszcsoporról

http://piackutatas.blog.hu/2007/07/25/piackutatas_mi_a_fokuszcsoport (olvasva: 2015 október 23)

<http://tettconsult.eu/books/TelkutHTM/konyvpdf/4fokusz.pdf> (olvasva: 2015 október 23)

- Múlt:

<http://welovebudapest.com/budapest.nevezetessegei/mentento.a.mar.nem.letezo.budapesti.kulthelyekrol.i.resz> (olvasva: 2015 október 23)

<http://index.hu/gazdasag/magyar/rackert/> (olvasva: 2015 október 23)

http://magyarnarancs.hu/konyv/szimpla-tortenelem_romkocsmak_az_ejszakaban-66707 (olvasva: 2015 október 23)

<http://7.kerulet.ittlakunk.hu/arcok/130524/abel-aki-nem-szimpla> (olvasva: 2015 október 23)

<http://www.demokrata.hu/cikk/romkocsmak-rengetege> (olvasva: 2015 október 23)

<http://index.hu/kultur/életmod/rom0511/> (olvasva: 2015 október 23)

http://hvg.hu/kultura/20121227_szimpla_kert_korlatozas (olvasva: 2015 október 23)

http://hvg.hu/itthon/20130130_hetedik_kerulet_romkocsma_ellenorzes (olvasva: 2015 október 23)

http://hvg.hu/itthon/20130621_A_romkocsmaadot_is_megszavaztak_a_zurzava (olvasva: 2015 október 23)

- Jelen

<http://www.mikativadarmulato.hu/> (olvasva: 2015 november 3)

<http://www.puderbar.hu/> (olvasva: 2015 november 3)

http://hvg.hu/kultura/20130409_Kiszinezik_a_pesti_romkocsmak_tuzfalait (olvasva: 2015 október 23)

<http://welovebudapest.com/barok.szorakozohelyek/babos.bertalan.zsili.budapest.romkocsma.festoj.e.interju> (olvasva: 2015 október 23)

<http://welovebudapest.com/barok.szorakozohelyek/extra.elelheto.aru.uj.hely.nyitott.a.bulinegyedben> (olvasva: 2015 október 23)

<http://welovebudapest.com/barok.szorakozohelyek/piros.szinfolt.a.vii.keruletben.doboz> (olvasva: 2015 október 23)

<http://romkocsmak.hu/index.php?id=blog&cikk=97> (olvasva: 2015 október 23)

<http://romkocsmak.hu/index.php?id=blog&cikk=101> (olvasva: 2015 október 23)

- Jövő

<http://www.origo.hu/itthon/20150813-maga-ala-temeti-a-romkocsmakat-a-beporgo-budapesti-alberletpiac.html>

(olvasva: 2015 október 23)

<http://rtl.hu/rtlklub/hirek/belfold/videok/357432>

(olvasva: 2015 október 23)

Idézetek forrásai:

ⁱ<http://welovebudapest.com/budapest.nevezetessegei/memento.a.mar.nem.letezo.budapesti.kulthelyekrol.i.resz>

(olvasva: 2015 október 31) – 20. oldal

ⁱⁱhttp://magyarnarancs.hu/konyv/szimpla-tortenelem_romkocsmak_az_ejszakaban-66707

(olvasva: 2015. október 31) – 21. oldal

ⁱⁱⁱhttp://magyarnarancs.hu/konyv/szimpla-tortenelem_romkocsmak_az_ejszakaban-66707

(olvasva: 2015. október 31) – 21. oldal

^{iv}<http://szimpla.hu/az-elo-erzsebetvarosert> (olvasva: 2015 november 1) – 22. oldal

^vhttp://hvg.hu/kultura/20121227_szimpla_kert_korlatozas (olvasva: 2015 november 1) – 23. oldal

^{vi}<http://romkocsmak.hu/index.php?id=blog&cikk=97>

(olvasva: 2015 november 1) – 28. oldal

^{vii}https://www.facebook.com/LARMBUDAPEST/info?tab=page_info (olvasva: 2015 október 31) – 28. oldal

^{viii}http://www.tripadvisor.co.hu/Attraction_Review-g274887-d2402333-Reviews-Fogashaz-Budapest_Central_Hungary.html (saját fordítás, olvasva: 2015 október 31) – 29. oldal

^{ix}http://www.tripadvisor.co.hu/Attraction_Review-g274887-d3138211-Reviews-Instant-Budapest_Central_Hungary.html (saját fordítás, olvasva: 2015. október 31) – 29-30. oldal

^xhttp://www.tripadvisor.co.hu/Attraction_Review-g274887-d2087048-Reviews-Mika_Tivadar_Mulato-Budapest_Central_Hungary.html (saját fordítás, olvasva: 2015 november 2) – 33. oldal

^{xi}http://www.tripadvisor.co.hu/Restaurant_Review-g274887-d3777396-Reviews-Puder_Barszinhas-Budapest_Central_Hungary.html (saját fordítás, olvasva 2015. november 2) – 36. oldal

^{xii}https://www.tripadvisor.co.hu/Attraction_Review-g274887-d668397-Reviews-Szimpla_Kert-Budapest_Central_Hungary.html (saját fordítás, olvasva: 2015 november 2) – 39. oldal

^{xiii}https://www.tripadvisor.co.hu/Restaurant_Review-g274887-d7777498-Reviews-EXTRA-Budapest_Central_Hungary.html (saját fordítás, olvasva: 2015 november 2) – 41. oldal

^{xiv}<http://romkocsmak.hu/index.php?id=blog&cikk=101>

(olvasva: 2015 november 3) – 57. oldal

^{xv}<http://welovebudapest.com/barok.szorakozohelyek/piros.szinfolt.a.vii.keruletben.doboz> (olvasva: 2015

november 1) – 67. oldal

^{xvi}<http://welovebudapest.com/barok.szorakozohelyek/barok/kuplung> (olvasva: 2015 november 1) – 67. oldal